

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय
संहिता, पद, जटा, घन पाठः

3.4 तृतीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः - इष्टिहोमार्ति

Contents

TS 3.4.1.1	5
TS 3.4.1.2	5
TS 3.4.1.3	6
TS 3.4.1.4	7
TS 3.4.2.1	8
TS 3.4.2.2	9
TS 3.4.3.1	10
TS 3.4.3.2	11
TS 3.4.3.3	12
TS 3.4.3.4	13
TS 3.4.3.5	14
TS 3.4.3.6	14
TS 3.4.3.7	15

	2
TS 3.4.3.8	16
TS 3.4.4.1	17
TS 3.4.5.1	18
TS 3.4.6.1	19
TS 3.4.6.2	20
TS 3.4.7.1	21
TS 3.4.7.2	22
TS 3.4.7.3	23
TS 3.4.8.1	24
TS 3.4.8.2	25
TS 3.4.8.3	25
TS 3.4.8.4	26
TS 3.4.8.5	27
TS 3.4.8.6	28

	3
TS 3.4.8.7	29
TS 3.4.9.1	30
TS 3.4.9.2	31
TS 3.4.9.3	32
TS 3.4.9.4	33
TS 3.4.9.5	33
TS 3.4.9.6	34
TS 3.4.9.7	35
TS 3.4.10.1	36
TS 3.4.10.2	37
TS 3.4.10.3	38
TS 3.4.10.4	39
TS 3.4.10.5	40
TS 3.4.11.1	41

TS 3.4.11.2 **42**

TS 3.4.11.3 **42**

TS 3.4.11.4 **43**

TS 3.4.11.5 **44**

TS 3.4.11.6 **45**

TS 3.4.1.1**TS 3.4.1.1****Samhita Paata**

वि वा ए॒तस्य॑ य॒ज्ञ ऋ॒द्धय॑ते यस्य॑ ह॒विर॑ति॒रिच्य॑ते सूर्यो॑ दे॒वो दि॑वि॒षद्भ्य॑ इत्या॑ह॒ बृह॑स्पति॒ना चै॒वास्य॑
 प्र॒जाप॑ति॒ना च य॒ज्ञस्य॑ व्यृ॒द्धम॑पि॒ वप॑ति रक्षा॑सि॒ वा ए॒तत् प॒शुः स॑चन्ते॒ यदे॑कदे॒वत्य॑ आल॑ब्धो
 भूया॑न् भव॑ति॒ यस्या॑स्ते हरि॑तो॒ गर्भ॑ इत्या॑ह दे॒वत्रै॑वैनां॒ गम॑यति॒ रक्ष॑साम॒पह॑त्या॒ आ वर्त॑न वर्त॒येत्या॑ह॒
 - []

Pada Paata

वी॒तिं । वै । ए॒तस्य॑ । य॒ज्ञः । ऋ॒द्धय॑ते । यस्य॑ । ह॒विः । अ॒ति॒रिच्य॑त॒ इत्य॑ति - रिच्य॑ते ।
 सूर्यः॑ । दे॒वः । दि॒वि॒षद्भ्य॑ इति॑ दि॒वि॒षत् - भ्यः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । बृह॑स्पति॒ना । च॒ । ए॒व
 । अ॒स्य॒ । प्र॒जाप॑ति॒नेति॑ प्र॒जा - प॒ति॒ना । च॒ । य॒ज्ञस्य॑ । व्यृ॒द्धमि॑ति॒ वि - ऋ॒द्धम् । अपी॑ति॒ ।
 व॒प॒ति॒ । रक्षा॑सि॒ । वै । ए॒तत् । प॒शुम् । स॒च॒न्ते॒ । यत् । ए॒कदे॑व॒त्य॑ इत्ये॒क - दे॒वत्यः॑ ।
 आल॑ब्ध॒ इत्या॑ - ल॒ब्धः । भूया॑न् । भव॑ति॒ । यस्याः॑ । ते॒ । हरि॑तः । गर्भः॑ । इति॑ । आ॒ह॒
 । दे॒वत्रे॑ति॒ देव॑ - त्रा । ए॒व । ए॒नाम् । ग॒म॒य॒ति॒ । रक्ष॑साम् । अ॒पह॑त्या॒ इत्य॑प - ह॒त्यै । ए॒ति॒
 । वर्त॑न॒ । वर्त॑य॒ । इति॑ । आ॒ह॒ ।

TS 3.4.1.2

TS 3.4.1.2

Samhita Paata

ब्रह्मणैवैनमा वर्तयति वि ते भिनन्नि तकरीमित्याह यथायजुरेवैतदु- रुद्रप्सो विश्वरूप इन्दुरित्याह
प्रजा वै पशव इन्दुः प्रजयैवैनं पशुभिः समर्द्धयति दिवं वै यज्ञस्य व्यृद्धं गच्छति पृथिवीमतिरिक्तं
तद्यन्न शमयेदार्तिमाच्छेद्-यजमानो मही द्यौः पृथिवीच न इत्या - []

Pada Paata

ब्रह्मणा । एव । एनम् । एति । वर्तयति । वीति । ते । भिनन्नि । तकरीम् । इति । आह ।
यथायजुरिति यथा - यजुः । एव । एतत् । उरुद्रप्स इत्युरु - द्रप्सः । विश्वरूप इति विश्व -
रूपः । इन्दुः । इति । आह । प्रजेति प्र - जा । वै । पशवः । इन्दुः । प्रजयेति प्र - जया
। एव । एनम् । पशुभिरिति पशु - भिः । समिति । अर्द्धयति । दिवम् । वै । यज्ञस्य ।
व्यृद्धमिति वि-ऋद्धम् । गच्छति । पृथिवीम् । अतिरिक्तमित्यति - रिक्तम् । तत् । यत् । न ।
शमयेत् । आर्तिम् । एति । ऋच्छेत् । यजमानः । मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इति ।

TS 3.4.1.3

TS 3.4.1.3

Samhita Paata

हृ द्यावापृथिवीभ्यामेव यज्ञस्य व्यृद्धं चातिरिक्तं च शमयति नाऽऽ*तिमाच्छति यजमानो भस्मनाऽभि
समूहति स्वगाकृत्या अथो अनयोर्वा एष गर्भोऽनयोरेवैनं दधाति यदवद्येदति तद्रेचयेद्यन्नावद्येत्
पशोरालब्धस्य नावं द्येत् पुरस्तान्नाभ्या अन्यदवद्ये-दुपरिष्ठादन्यत् पुरस्ताद्वै नाभ्यै - []

Pada Paata

आहृ । द्यावापृथिवीभ्यामिति द्यावा - पृथिवीभ्याम् । एव । यज्ञस्य । व्यृद्धमिति वि - ऋद्धम्
। च । अतिरिक्तमित्यति - रिक्तम् । च । शमयति । न । अतिम् । एति । ऋच्छति
। यजमानः । भस्मना । अभि । समिति । ऊहति । स्वगाकृत्या इति स्वगा - कृत्यै ।
अथो इति । अनयोः । वै । एषः । गर्भः । अनयोः । एव । एनम् । दधाति । यत् ।
अवद्येदित्यव-द्येत् । अतीति । तत् । रेचयेत् । यत् । न । अवद्येदित्यव - द्येत् । पशोः ।
आलब्धस्येत्या-लब्धस्य । न । अवेति । द्येत् । पुरस्तात् । नाभ्याः । अन्यत् । अवद्येदित्यव
- द्येत् । उपरिष्ठात् । अन्यत् । पुरस्तात् । वै । नाभ्यै ।

TS 3.4.1.4

TS 3.4.1.4

Samhita Paata

प्राण उपरिष्ठादपानो यावानेव पशुस्तस्याव द्यति विष्णवे शिपिविष्टाय जुहोति यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते
यः पशोर्भूमा या पुष्टिस्तद्-विष्णुः शिपिविष्टो ऽतिरिक्त एवातिरिक्तं दधात्यतिरिक्तस्य शान्त्या
अष्टाप्रह्विरण्यं दक्षिणाऽष्टापदी ह्येषा ऽऽत्मा नवमः पशोरास्यां अन्तरकोश उष्णीषेणाऽऽ*विष्टितं

भवत्येवमिव हि पशुरुल्बमिव () चर्मैव मांसमिवास्थीव यावानेव पशुस्तमात्वाऽव रुन्धेयस्यैषा
यज्ञे प्रायश्चित्तिः क्रियते इष्ट्वा वसीयान् भवति ॥

Pada Paata

प्राण इति प्र - अनः । उपरिष्ठात् । अपान इत्यप-अनः । यावान् । एव । पशुः । तस्य ।
अवेति । द्यति । विष्णवे । शिपिविष्टायेति शिपि - विष्टाय । जुहोति । यत् । वै । यज्ञस्य
। अतिरिच्यत इत्यति - रिच्यते । यः । पशोः । भूमा । या । पुष्टिः । तत् । विष्णुः ।
शिपिविष्ट इति शिपि - विष्टः । अतिरिक्त इत्यति - रिक्ते । एव । अतिरिक्तमित्यति - रिक्तम् ।
दधाति । अतिरिक्तस्येत्यति - रिक्तस्य । शान्त्यै । अष्टाप्रूडित्यष्टा - प्रूट् । हिरण्यम् । दक्षिणा
। अष्टापदीत्यष्टा - पदी । हि । एषा । आत्मा । नवमः । पशोः । आस्यै । अन्तरकोश
इत्यन्तर - कोशे । उष्णीषेण । आविष्टितमित्या - विष्टितम् । भवति । एवम् । इव । हि ।
पशुः । उल्बम् । इव () । चर्म । इव । मांसम् । इव । अस्थि । इव । यावान् । एव
। पशुः । तम् । आत्मा । अवेति । रुन्धे । यस्य । एषा । यज्ञे । प्रायश्चित्तिः । क्रियते
। इष्ट्वा । वसीयान् । भवति ॥

TS 3.4.2.1

TS 3.4.2.1

Samhita Paata

आ वांयो भूष शुचिपा उप नः सहस्रं ते नियुतो विश्ववार । उपो ते अन्धो मद्यमयामि यस्य देव

दधिषे पूर्वपेयं ॥ आकू॒त्यै त्वा॒ कामा॑य त्वा॒ समृ॑धै त्वा॒ किक्कि॑टा ते॒ मनः॑ प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ किक्कि॑टा
ते॒ प्रा॒णं वा॒यवे॒ स्वाहा॑ किक्कि॑टा ते॒ चक्षुः॑ सू॒र्याय॑ स्वाहा॑ किक्कि॑टा ते॒ श्रोत्रं॑ द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑ः स्वाहा॑
किक्कि॑टा ते॒ वाच॑ः सर॑स्वत्यै॒ स्वाहा॑- []

Pada Paata

एति॑ । वा॒यो इति॑ । भूष॑ । शुचि॑पा इति॑ शुचि॑ - पाः । उपेति॑ । नः॑ । सहस्र॑म् । ते॒ । न्यु॒त
इति॑ नि - युतः॑ । वि॒श्ववा॑रेति॑ विश्व॑ - वा॒र ॥ उपो॑ इति॑ । ते॒ । अन्धः॑ । मघ॑म् । अ॒यामि॑ ।
यस्य॑ । दे॒व । दधि॑षे । पूर्व॑पेयमिति॑ पूर्व॑ - पेय॑म् ॥ आकू॒त्या इत्या॑-कू॒त्यै । त्वा॒ । कामा॑य ।
त्वा॒ । समृ॑ध इति॑ सं - ऋ॒धै । त्वा॒ । किक्कि॑टा । ते॒ । मनः॑ । प्र॒जाप॑तय इति॑ प्र॒जा - प॒तये॑
। स्वाहा॑ । किक्कि॑टा । ते॒ । प्रा॒णमिति॑ प्र - अन॑म् । वा॒यवे॑ । स्वाहा॑ । किक्कि॑टा । ते॒ ।
चक्षुः॑ । सू॒र्याय॑ । स्वाहा॑ । किक्कि॑टा । ते॒ । श्रोत्र॑म् । द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑मिति॑ द्यावा॑-पृथि॒वीभ्या॑म्
। स्वाहा॑ । किक्कि॑टा । ते॒ । वाच॑म् । सर॑स्वत्यै । स्वाहा॑ ।

TS 3.4.2.2

TS 3.4.2.2

Samhita Paata

त्वं तुरीया॑ व॒शिनी॑ व॒शाऽसि॑ सकृ॒द्यत् त्वा॒ मन॑सा॒ गर्भ॑ आऽश॑यत् । व॒शा त्वं व॒शिनी॑ गच्छ॑ दे॒वान्ध॒-
स॒त्याः सं॒न्तु यज॑मानस्य॒ कामाः॑ ॥ अ॒जाऽसि॑ रयि॒ष्ठा पृ॑थि॒व्याः सी॑दो॒र्द्धाऽन्तरि॑क्षमु॒पं तिष्ठ॑स्व दि॒वि
ते॒ बृह॑द्भाः ॥ तन्तुं॑ त॒न्वन् रज॑सो भा॒नुमन्वि॑हि॒ ज्योति॑ष्मतः प॒थो र॑क्ष धि॒या कृ॑तान् ॥ अनु॒ल्ब॒णं

व॑य॒तु॒ जोगु॑वा॒मपो॒ मनु॑ () भ॒व ज॒नया॑ दै॒व्यं ज॒नं ॥ म॒न॒सो ह॒वि॒र॒सि प्र॒जाप॑ते॒र्वर्णो॑ गा॒त्राणां॑ ते
गा॒त्रभा॑जो भू॒यास्म ॥

Pada Paata

त्वम् । तुरी॒यां । व॒शिनी॑ । व॒शा । अ॒सि । स॒कृत् । यत् । त्वा । म॒न॒सा । गर्भः॑ । ए॒ति
। अ॒श॒य॒त् ॥ व॒शा । त्वम् । व॒शिनी॑ । ग॒च्छ । दे॒वान् । स॒त्याः । स॒न्तु । य॒ज॒मा॒नस्य॑ ।
का॒माः ॥ अ॒जा । अ॒सि । र॒यि॒ष्ठेति॑ र॒यि - स्था । पृ॒थि॒व्याम् । सी॒दु । ऊ॒र्द्धा । अ॒न्त॒रि॒क्षम्
। उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठस्व॒ । दि॒वि । ते । बृ॒हत् । भाः ॥ त॒न्तुम् । त॒न्वन् । र॒ज॒सः । भा॒नुम् ।
अ॒न्वि॒ति । इ॒हि । ज्योति॑ष्म॒तः । प॒थः । र॒क्ष । धि॒या । कृ॒तान् ॥ अ॒नु॒ल॒ब॒णम् । व॒य॒त् ।
जोगु॑वाम् । अ॒पः । म॒नुः() । भ॒व । ज॒नय॑ । दै॒व्यम् । ज॒नम् ॥ म॒न॒सः । ह॒विः । अ॒सि ।
प्र॒जाप॑ते॒रिति॑ प्र॒जा - पु॒तेः । वर्णः॑ । गा॒त्राणा॑म् । ते । गा॒त्रभा॑ज॒ इति॑ गा॒त्र - भा॑जः । भू॒यास्म ॥

TS 3.4.3.1

TS 3.4.3.1

Samhita Paata

इ॒मे वै स॒हाऽऽ॒स्तां॒ ते वा॒युर्व॑वा॒त् ते गर्भ॑म॒दधा॑तां॒ तश् सोमः॑ प्रा॒ज॒नय॑-दु॒ग्नि॒र॒ग्र॒सत् स ए॒तं
प्र॒जाप॑ति॒राग्ने॒य-म॒ष्टाक॑पा॒लम॑पश्यत् तं नि॒र॒व॒पत् तेनै॒वैना॑म॒ग्नेर॑धि॒ नि॒र॒क्री॑णात् तस्मा॒द॒प्य॒न्यदे॒व॒त्यामा॑ल॒भ॒मान
आग्ने॒यम॒ष्टाक॑पा॒लं पु॒रस्ता॑न्नि॒र्व॒पेदु॒ग्नेरै॒वैना॑म॒धि नि॒ष्क्री॑याऽऽल॒भ॒ते यद् - []

Pada Paata

इ॒मे इति॑ । वै । स॒ह । आ॒स्ताम् । ते इति॑ । वा॒युः । वी॒ति । अ॒वात् । ते इति॑ । गर्भ॑म् ।
 । अ॒द॒धा॒ताम् । तम् । सोमः॑ । प्रेति॑ । अ॒ज॒न॒यत् । अ॒ग्निः । अ॒ग्र॒स॒त् । सः । ए॒तम् ।
 प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । आ॒ग्ने॒यम् । अ॒ष्टाक॑पा॒ल॒मित्य॑ष्टा - क॒पा॒लम् । अ॒प॒श्यत् । तम् ।
 नि॒रिति॑ । अ॒व॒प॒त् । तेन॑ । ए॒व । ए॒नाम् । अ॒ग्नेः । अधि॑ । नि॒रिति॑ । अ॒क्री॒णात् । तस्मा॑त् ।
 । अपी॑ति । अ॒न्य॒दे॒व॒त्या॑मित्य॑न्य - दे॒व॒त्या॑म् । आ॒ल॒भ॑मान॒ इत्या॑ - ल॒भ॑मानः । आ॒ग्ने॒यम् ।
 अ॒ष्टाक॑पा॒ल॒मित्य॑ष्टा-क॒पा॒लम् । पु॒रस्ता॑त् । नि॒रिति॑ । व॒पेत् । अ॒ग्नेः । ए॒व । ए॒नाम् । अधी॑ति ।
 । नि॒ष्क्री॑येति॑ निः - क्री॒यं । एति॑ । ल॒भ॒ते । यत् ।

TS 3.4.3.2**TS 3.4.3.2****Samhita Paata**

वा॒युर्व्य॑वात् तस्मा॑द्-वा॒य॒व्या॑ यदि॒मे गर्भ॑मद॒धातां॑ तस्मा॑द्-द्या॒वापृ॑थि॒व्या॑ यथ॑ सोमः॑ प्रा॒ज॒न॒यद॒ग्निर॒ग्र॒स॒त् ।
 तस्मा॑द॒ग्नी॒षोमी॑या॒ यदु॒नयो॑र्वि॒य॒त्योर्-वा॒गव॑दुत् तस्मा॑त् सार॒स्व॒ती॒ यत् प्र॒जाप॑तिर॒ग्नेर॒धि॑ नि॒र॒क्री॑णात् ।
 तस्मा॑त् प्रा॒जाप॑त्या सा वा ए॒षा स॑र्वदे॒व॒त्या॑ यदु॒जा व॒शा वा॑य॒व्या॑मा ल॒भेत् भू॑ति॒कामो॑ वा॒युर्वै क्षे॑पि॒ष्ठा॒
 दे॒वता॑ वा॒युमे॒व स्वेन॑- []

Pada Paata

वा॒युः । व्य॒वा॒दि॒ति॑ वि - अ॒वा॑त् । तस्मा॑त् । वा॒य॒व्या॑ । यत् । इ॒मे इति॑ । गर्भ॑म् । अ॒द॒धा॒ताम् ।

। तस्मात् । द्यावापृथिव्येति द्यावा - पृथिव्या । यत् । सोमः । प्रेति । अजनयत् । अग्निः । अग्रसत् । तस्मात् । अग्नीषोमीयेत्यग्नी-सोमीया । यत् । अनयोः । वियत्योरिति वि - यत्योः । वाक् । अवदत् । तस्मात् । सारस्वती । यत् । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । अग्नेः । अधीति । निरक्रीणादिति निः - अक्रीणात् । तस्मात् । प्राजापत्येति प्राजा - पत्या । सा । वै । एषा । सर्वदेवत्येति सर्व - देवत्या । यत् । अजा । वशा । वायव्याम् । एति । लभेत् । भूतिकाम इति भूति - कामः । वायुः । वै । क्षेपिष्ठा । देवता । वायुम् । एव । स्वेन ।

TS 3.4.3.3

TS 3.4.3.3

Samhita Paata

भागधेयेनोप धावति स एवैनं भूतिं गमयति द्यावापृथिव्यामा लभेत् कृषमाणः प्रतिष्ठाकामो दिव
एवास्मै पर्जन्यो वरुषति व्यस्यामोषधयो रोहन्ति समर्द्धकमस्य सस्यं भवत्यग्नीषोमीयामा लभेत् यः
कामयेतान्नवानन्नादः स्यामित्यग्निनैवान्नमव रुन्धे सोमेनान्नाद्य-मन्नवानेवान्नादो भवति सारस्वतीमा
लभेत् य - []

Pada Paata

भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । भूतिम् । गमयति ।
द्यावापृथिव्यामिति द्यावा - पृथिव्याम् । एति । लभेत् । कृषमाणः । प्रतिष्ठाकाम इति प्रतिष्ठा-
कामः । दिवः । एव । अस्मै । पर्जन्यः । वरुषति । वीति । अस्याम् । ओषधयः । रोहन्ति
। समर्द्धकमिति सं - अर्द्धकम् । अस्य । सस्यम् । भवति । अग्नीषोमीयामित्यग्नी-सोमीयाम्

। एति॑ । ल॒भे॒त॒ । यः । क॒म॒ये॒त॒ । अ॒न्न॒वा॒न्नित्य॑न्न - वा॒न् । अ॒न्ना॒द॒ इत्य॑न्न - अ॒दः । स्या॒म् ।
 । इति॑ । अ॒ग्नि॒ना॑ । ए॒व । अ॒न्न॑म् । अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्धे॑ । सो॒मे॒न॑ । अ॒न्ना॒द्य॒मित्य॑न्न - अ॒द्य॑म् ।
 अ॒न्न॒वा॒न्नित्य॑न्न - वा॒न् । ए॒व । अ॒न्ना॒द॒ इत्य॑न्न - अ॒दः । भ॒व॒ति॑ । सा॒र॒स्व॒ती॒म् । एति॑ । ल॒भे॒त॒ ।
 । यः ।

TS 3.4.3.4

TS 3.4.3.4

Samhita Paata

ई॒श्व॒रो वा॒चो व॑दि॒तोः सन्॒ वाचं॑ न॒वदे॒द्-वा॒ग्वै स॑र॒स्वती॒ स॑र॒स्वती॒मे॒व स्वे॒न॑ भा॒ग॒धे॒ये॒नोप॑ धा॒वति॑
 सै॒वास्मि॑न् वाचं॑ द॒धाति॑ प्रा॒जाप॑त्या॒मा ल॑भे॒त॒ यः क॒म॒ये॒तान॑भि॒जित॑म॒भि ज॑ये॒यमि॑ति॒ प्र॒जाप॑तिः सर्वा॑
 दे॒वता॑ दे॒वता॑भि॒रे॒वा-न॑भि॒जित॑म॒भि ज॑यति वा॒य॒व्य॑यो॒पाक॑रोति वा॒योरे॒वैना॑म॒व॒रु॒द्ध्याऽऽ*ल॑भ॒त॒ आकू॑त्यै
 त्वा॒ कामा॑य॒ त्वे - []

Pada Paata

ई॒श्व॒रः । वा॒चः । व॑दि॒तोः । स॒न् । वाचं॑म् । न । व॑दे॒त् । वाक् । वै । स॑र॒स्वती॒ ।
 स॑र॒स्वती॒म् । ए॒व । स्वे॒न॑ । भा॒ग॒धे॒ये॒नेति॑ भा॒ग - धे॒ये॒न॑ । उ॒पे॒ति॑ । धा॒व॒ति॑ । सा । ए॒व ।
 अ॒स्मि॑न् । वाचं॑म् । द॒धा॒ति॑ । प्रा॒जाप॑त्या॒मिति॑ प्रा॒जा - प॒त्याम् । एति॑ । ल॒भे॒त॒ । यः ।
 क॒म॒ये॒त॒ । अ॒न॑भि॒जित॑मित्य॒न॑भि - जित॑म् । अ॒भी॒ति॑ । ज॑ये॒यम् । इति॑ । प्र॒जाप॑ति॒रिति॑ प्र॒जा -
 प॒तिः । सर्वाः॑ । दे॒वताः॑ । दे॒वता॑भिः । ए॒व । अ॒न॑भि॒जित॑मित्य॒न॑भि - जित॑म् । अ॒भी॒ति॑ ।
 ज॑यति॑ । वा॒य॒व्य॑या । उ॒पाक॑रो॒तीयु॑प - आ॒क॑रोति॑ । वा॒योः । ए॒व । ए॒ना॒म् । अ॒व॒रु॒द्धये॑त्य॒व -

रुद्धयं । एति । लभते । आकूत्या इत्या - कूत्यै । त्वा । कामाय । त्वा ।

TS 3.4.3.5

TS 3.4.3.5

Samhita Paata

त्याह यथायजुरेवैतत् किक्किटाकारं जुहोति किक्किटाकारेण वै ग्राम्याः पशवो रमन्ते प्राऽऽरण्याः
पतन्ति यत् किक्किटाकारं जुहोति ग्राम्याणां पशूनां धृत्यै पर्यग्नौ क्रियमाणे जुहोति जीवन्तीमेवैनाऽ
सुवर्गलोकं गमयति त्वं तुरीया वशिनी वशाऽसीत्याह देवत्रैवैनां गमयति सत्याः सन्तु यजमानस्य
कामा इत्याहैष वै कामो - []

Pada Paata

इति । आह । यथायजुरिति यथा - यजुः । एव । एतत् । किक्किटाकारमिति किक्किटा - कारम्
। जुहोति । किक्किटाकारेणेति किक्किटा - कारेण । वै । ग्राम्याः । पशवः । रमन्ते । प्रेति
। आरण्याः । पतन्ति । यत् । किक्किटाकारमिति किक्किटा - कारम् । जुहोति । ग्राम्याणाम्
। पशूनाम् । धृत्यै । पर्यग्नौ । क्रियमाणे । जुहोति । जीवन्तीम् । एव ।
एनाम् । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । गमयति । त्वम् । तुरीया । वशिनी । वशा ।
असि । इति । आह । देवत्रेति देव - त्रा । एव । एनाम् । गमयति । सत्याः । सन्तु ।
यजमानस्य । कामाः । इति । आह । एषः । वै । कामः ।

TS 3.4.3.6

TS 3.4.3.6

Samhita Paata

यजमानस्य यदनीर्त उदृचं गच्छति तस्मादेवमाहाऽजाऽसि रयिष्ठेत्याहै ष्वेवैनां लोकेषु प्रतिष्ठापयति
दिवि ते बृहद्वा इत्याह सुवर्ग एवास्मै लोके ज्योतिर् दधाति तन्तुं तन्वन् रजसो भानुमन्विहीत्याहेमानेवास्मै
लोकान् ज्योतिष्मतः करोत्यनुल्बणं वयत् जोगुवामप इत्या- []

Pada Paata

यजमानस्य । यत् । अनर्तः । उदृचमित्युत् - ऋचम् । गच्छति । तस्मात् । एवम् । आह
। अजा । असि । रयिष्ठेति रयि - स्था । इति । आह । एषु । एव । एनाम् । लोकेषु
। प्रतीति । स्थापयति । दिवि । ते । बृहत् । भाः । इति । आह । सुवर्ग इति सुवः-
गे । एव । अस्मै । लोके । ज्योतिः । दधाति । तन्तुम् । तन्वन् । रजसः । भानुम् ।
अन्विति । इहि । इति । आह । इमान् । एव । अस्मै । लोकान् । ज्योतिष्मतः । करोति
। अनुल्बणम् । वयत् । जोगुवाम् । अपः । इति ।

TS 3.4.3.7

TS 3.4.3.7

Samhita Paata

-ह॒ यदे॒व य॒ज्ञ उ॒ल्ब॒णं क्रि॒यते॒ तस्यै॒वैषा॑ शान्ति॒र्मनु॑र्भव॒ ज॒नया॑ दै॒व्यं ज॒न॒मि॒त्याह॑ मा॒न॒व्यो वै
प्र॒जास्ता॑ ए॒वाऽऽ*द्याः॑ कुरु॒ते म॒न॒सो ह॒वि॒र॒सी॒त्याह॑ स्व॒गाकृ॑त्यै॒ गात्रा॑णां॒ ते गा॒त्रभा॑जो भू॒यास्मे॒त्याह॑
ऽऽ*शि॒षमे॒वैता॑मा शा॒स्ते तस्यै॒ वा ए॒तस्या॑ ए॒कमे॒वा-दे॒वय॑ज॒नं य॒दाल॑ब्धायाम॒भ्रो - []

Pada Paata

आ॒ह॒ । यत् । ए॒व । य॒ज्ञे । उ॒ल्ब॒णम् । क्रि॒यते॑ । तस्य॑ । ए॒व । ए॒षा । शान्तिः॑ । म॒नुः
। भ॒व॒ । ज॒नय॑ । दै॒व्यम् । ज॒नम् । इति॑ । आ॒ह॒ । मा॒न॒व्यः । वै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः
। ताः । ए॒व । आ॒द्याः॑ । कुरु॒ते । म॒न॒सः । ह॒विः । अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । स्व॒गाकृ॑त्या
इति॑ स्व॒गा - कृ॒त्यै । गा॒त्रा॒णाम् । ते । गा॒त्रभा॑ज इति॑ गा॒त्र - भा॑जः । भू॒यास्म॒ । इति॑ ।
आ॒ह॒ । आ॒शि॒षमि॒त्या॑ - शि॒षम् । ए॒व । ए॒ताम् । एति॑ । शा॒स्ते । तस्यै॑ । वै । ए॒तस्याः॑ ।
ए॒कम् । ए॒व । अ॒दे॒वय॑ज॒नमि॒त्यदे॒व - य॒ज॒नम् । यत् । आ॒ल॑ब्धायामि॒त्या - ल॒ब्धा॒याम् । अ॒भ्रः ।

TS 3.4.3.8

TS 3.4.3.8

Samhita Paata

भ॒व॒ति॒ य॒दाल॑ब्धायाम॒भ्रः स्या॑दु॒प्सु वा॑प्र॒वेशे॑थ॒ सर्वा॑ँ॒ वा प्रा॒श्नी॑या॒द्यदु॒प्सु प्र॑वे॒शये॑द्य॒श्वे॒शसं॑ कु॒र्या॒थ
स॒र्वा॒मे॒व प्रा॒श्नी॑यादि॒न्द्रि॒यमे॒वाऽऽ*त्म॑न् ध॒त् त॒े सा॒ वा ए॒षा त्र॑या॒णामे॒वाव॑ रु॒द्धा सँ॒व॒त्स॒र॒सदः॑
स॒ह॒स्र॒या॒जिनो॑ गृ॒हमे॒धिन॑स्त ए॒वैत॑या॒ यजे॑र॒न् तेषा॑मे॒वैषा॑ऽऽप्ता ॥

Pada Paata

भवति । यत् । आलब्धाया॑मित्या - लब्धा॑याम् । अ॒भ्रः । स्यात् । अ॒प्स्वि॒त्य॑प्-सु । वा ।
 प्र॒वेश॑येदिति॑ प्र - वे॒शये॑त् । सर्वा॑म् । वा । प्रेति॑ । अ॒श्री॑यात् । यत् । अ॒प्स्वि॒त्य॑प् - सु ।
 प्र॒वेश॑येदिति॑ प्र - वे॒शये॑त् । य॒ज्ञवे॒शस॑मिति॑ य॒ज्ञ - वे॒शस॑म् । कुर्या॑त् । सर्वा॑म् । ए॒व । प्रेति॑
 । अ॒श्री॑यात् । इ॒न्द्रि॒यम् । ए॒व । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । सा । वै । ए॒षा । त्र॒या॒णाम् । ए॒व ।
 अ॒व॒रु॒द्धे॒त्य॑व - रु॒द्धा । सँ॒व॒त्स॒र॒सद॑ इति॑ सँ॒व॒त्स॒र - सदः॑ । स॒ह॒स्र॒या॒जिन् इति॑ सह॒स्र - या॒जिनः॑ ।
 गृ॒हमे॒धिन् इति॑ गृ॒ह - मे॒धिन्ः । ते । ए॒व । ए॒तया॑ । य॒जे॒र॒न् । ते॒षाम् । ए॒व । ए॒षा । आ॒प्ता ॥

TS 3.4.4.1**TS 3.4.4.1****Samhita Paata**

चित्तं च॒ चित्ति॑श्चा॒ ऽऽ*कू॑तं चा॒ऽऽ*कू॑तिश्च॒ वि॒ज्ञातं॑ च॒ वि॒ज्ञानं॑ च॒ मन॑श्च॒ शक्क॑रीश्च॒ द॒र॒शश्च॑ पूर्ण॑मा॒सश्च॑
 बृ॒हच्च॑ रथ॑न्त॒रं च॑ प्र॒जाप॑ति॒र्जया॑नि॒न्द्रा॒य॒ वृ॒ष्णे प्रा॑यच्छ॒दु॒ग्रः पृ॑त॒नाज्ये॑षु तस्मै॑ वि॒शः स॑म॒नम॑न्त॒ सर्वाः॑
 स उ॒ग्रः स॑हि ह॒व्यो ब॒भूव॑दे॒वासुराः सँ॑य॒त्ता आ॑स॒न्त्स इ॒न्द्रः प्र॒जाप॑ति॒मुपा॑ () धा॒वत् तस्मा॑ ए॒ताञ्ज॑या॒न्
 प्रा॑यच्छत् तान॑जु॒होत् ततो॑ वै दे॒वा अ॑सु॒रान॑जय॒न् । यद॑ज॒यन् तज्ज॑या॒नां ज॑य॒त्व॒ऽस्प॑र्द्ध॒माने॑नै॒ते हो॑त॒व्या
 ज॑य॒त्ये॒व तां पृ॑त॒नां ॥

Pada Paata

चित्तम् । च । चित्तिः । च । आकू॑त॒मित्या - कू॒तम् । च । आकू॑तिरित्या - कू॒तिः । च ।
 वि॒ज्ञा॑त॒मिति॒ वि - ज्ञा॒तम् । च । वि॒ज्ञान॑मिति॒ वि-ज्ञान॑म् । च । मनः॑ । च । शक्र॑रीः । च
 । द॒र्शः । च । पूर्ण॑मा॒स इति॑ पूर्ण - मा॒सः । च । बृ॒हत् । च । र॒थन्त॑रमिति॒ रथं - त॒रम्
 । च । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्रजा - प॒तिः । ज॒यान् । इन्द्रा॑य । वृ॒ष्णै । प्रेति॑ । अ॒यच्छ॑त् । उ॒ग्रः
 । पृ॒त॒नाज्ये॑षु । तस्मै॑ । वि॒शः । स॒मिति॑ । अ॒न॒म॒न्त । सर्वाः॑ । सः । उ॒ग्रः । सः । हि
 । ह॒व्यः । ब॒भूव॑ । दे॒वा॒सुरा॑ इति॒ देव - अ॒सुराः । संय॑त्ता इति॒ सं - य॒त्ताः । आ॒स॒न् । सः
 । इन्द्रः॑ । प्र॒जाप॑तिमिति॒ प्रजा - प॒तिम् । उपेति॑ () । अ॒धा॒वत् । तस्मै॑ । ए॒तान् । ज॒यान्
 । प्रेति॑ । अ॒यच्छ॑त् । तान् । अ॒जु॒होत् । ततः॑ । वै । दे॒वाः । अ॒सुरान् । अ॒ज॒य॒न् । यत्
 । अ॒ज॒य॒न् । तत् । ज॒या॒नाम् । ज॒य॒त्वमिति॑ जय - त्वम् । स्प॒र्द्ध॑मानेन । ए॒ते । हो॒त॒व्याः ।
 ज॒य॒ति । ए॒व । ताम् । पृ॒त॒नाम् ॥

TS 3.4.5.1

TS 3.4.5.1

Samhita Paata

अ॒ग्नि॒भू॒ताना॑मधि॒पतिः॑ स॒मा॒ऽव॒त्विन्द्रो॑ ज्ये॒ष्ठानां॑ य॒मः । पृ॒थि॒व्या वा॒युर॒न्तरि॑क्षस्य॒ सूर्यो॑दिवश्चन्द्रमा॒
 नक्ष॑त्राणां॒ बृ॒ह॒स्पति॑र्ब्रह्म॒णो मि॒त्रः स॒त्यानां॑ व॒रु॒णो॒ऽपा॒ सं॒मु॒द्रः स्रो॒त्याना॑म॒न्नः॒ साम्रा॑ज्याना॒मधि॒पति॑
 तन्मा॑ऽव॒तु सोम॑ ओष॑धीना॒ स॒वि॒ता प्र॑स॒वाना॑ रु॒द्रः प॑शूनां॒ त्वष्टा॑ रू॒पाणां॑ वि॒ष्णुः प॑र्व॒तानां॑ म॒रुतो॑
 गु॒णाना॑मधि॒पत॑य॒स्ते मा॑व॒न्तु पि॒तरः॑ पि॒ताम॑हाः प॒रे॒ऽव॒रे () ततो॑स्त॒ताम॑हा इ॒ह मा॑ऽव॒त । अ॒स्मिन्
 ब्रह्म॑न्ना॒स्मिन् क्ष॒त्रे॒ऽस्या-मा॑शि॒ष्य॒स्यां पु॑रो॒धाया॑म॒स्मिन्-क॑र्म॒न्त्र॒स्यां दे॒वहू॑त्यां ॥

Pada Paata

अ॒ग्निः । भू॒ताना॑म् । अधि॑पति॒रित्यधि॑- प॒तिः । सः । मा॒ । अ॒व॒तु । इन्द्रः॑ । ज्ये॒ष्ठाना॑म् ।
 । य॒मः । पृ॒थि॒व्याः । वा॒युः । अ॒न्तरि॑क्षस्य । सूर्यः॑ । दि॒वः । च॒न्द्रमाः॑ । नक्ष॑त्राणाम् ।
 बृ॒ह॒स्पतिः॑ । ब्रह्म॑णः । मि॒त्रः । स॒त्याना॑म् । वरु॑णः । अ॒पाम् । स॒मु॒द्रः । स्रो॒त्याना॑म् ।
 अ॒न्नम् । साम्रा॑ज्याना॒मिति॑ सां - रा॒ज्याना॑म् । अधि॑प॒तीत्यधि॑-प॒ति । तत् । मा॒ । अ॒व॒तु ।
 सोमः॑ । ओष॑धीनाम् । स॒वि॒ता । प्र॒स॒वाना॑मिति॑ प्र - स॒वाना॑म् । रु॒द्रः । प॒शूना॑म् । त्वष्टा॑ ।
 रू॒पाणा॑म् । विष्णुः॑ । पर्व॑तानाम् । म॒रुतः॑ । ग॒णाना॑म् । अधि॑प॒तय॑ इत्यधि॑ - प॒तयः॑ । ते ।
 मा॒ । अ॒व॒न्तु । पि॒तरः॑ । पि॒ताम॑हाः । प॒रे । अ॒व॒रे () । तताः॑ । त॒ताम॑हाः । इ॒ह । मा॒ ।
 अ॒व॒तु ॥ अ॒स्मिन् । ब्रह्म॑न् । अ॒स्मिन् । क्ष॒त्रे । अ॒स्याम् । आ॒शि॒षी॒त्यां - शि॒षि॑ । अ॒स्याम् ।
 । पु॒रो॒धाया॑मिति॑ पु॒रः - धा॒या॑म् । अ॒स्मिन् । कर्म॑न् । अ॒स्याम् । दे॒वहू॑त्या॒मिति॑ दे॒व - हू॒त्या॑म् ॥

TS 3.4.6.1**TS 3.4.6.1****Samhita Paata**

दे॒वा वै यद्य॑ज्ञेऽकु॑र्वत् तदसु॑रा अकु॑र्वत् ते दे॒वा ए॒तान॑भ्याता॒नान॑पश्यन्- तान॑भ्यात॑न्वत् यदे॒वानां॑
 कर्मा॑ऽऽसी॒दाद्ध्य॑त् तद्यदसु॑राणां॑ न तदा॑द्ध्यत् येन॑ कर्म॑णेश्चेत् तत्र॑ होत॒व्या ऋ॒द्धो॒त्येव॑ तेन॑
 कर्म॑णा॒ यद्वि॑श्चे दे॒वाः सम॑भ॑रन् तस्मा॑-द॒भ्याता॑ना वै॒श्वदे॒वाय॑त्-प्र॒जाप॑ति॒र्ज्यान् प्राय॑च्छत् तस्मा॑ज्ज्याः॑
 प्रा॒जाप॑त्या - []

Pada Paata

दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अ॒कुर्व॑त । तत् । अ॒सुराः । अ॒कुर्व॑त । ते । दे॒वाः । ए॒तान् ।
 अ॒भ्या॒ता॒ना॒नित्य॑भि - आ॒ता॒नान् । अ॒प॒श्य॑न् । तान् । अ॒भ्या॒त॒न्व॒तेत्य॑भि - आ॒त॒न्व॒त । यत् ।
 दे॒वाना॑म् । क॒र्म । आसी॑त् । आ॒द्व्य॑त । तत् । यत् । अ॒सुरा॑णाम् । न । तत् । आ॒द्व्य॑त
 । येन॑ । क॒र्मणा॑ । ई॒त्स॑त् । तत्र॑ । हो॒त॒व्याः । ऋ॒द्धो॒ति । ए॒व । तेन॑ । क॒र्मणा॑ । यत्
 । वि॒श्वे । दे॒वाः । सु॒म॒भ॒र॒न्ति॑ सं - अ॒भ॒र॒न् । तस्मा॑त् । अ॒भ्या॒ता॒ना इत्य॑भि - आ॒ता॒नाः ।
 वै॒श्वदे॒वा इति॑ वै॒श्व - दे॒वाः । यत् । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । ज॒यान् । प्रे॒ति । अ॒यच्छ॑त्
 । तस्मा॑त् । ज॒याः । प्रा॒जाप॑त्या इति॑ प्रा॒जा-प॑त्याः ।

TS 3.4.6.2

TS 3.4.6.2

Samhita Paata

यद्-रा॑ष्ट्रभृ॒द्धी रा॒ष्ट्रमा॑ऽद॒दत् तद्-रा॑ष्ट्रभृ॒ताः रा॒ष्ट्रभृ॑त्त्वं ते दे॒वा अ॒भ्या॒ता॒नैर॑सु॒रान॒भ्या॒त॒न्व॒त ज॒यैर॑ज॒यन्-
 रा॒ष्ट्रभृ॑द्धी रा॒ष्ट्रमा॑ऽद॒दत् यद्दे॒वा अ॒भ्या॒ता॒नैर॑सु॒रान॒भ्या॒त॒न्व॒त तद्भ्या॑ता॒नाना॑म॒भ्या॒ता॒न॒त्वं य॒ज्ज॒यैर॑ज॒यन्
 तज्ज॒या॒नां ज॒य॒त्वं यद्-रा॑ष्ट्रभृ॒द्धी रा॒ष्ट्रमा॑ऽद॒दत् तद्-रा॑ष्ट्रभृ॒ताः रा॒ष्ट्रभृ॑त्त्वं ततो॑ दे॒वा अ॒भ॒व॒न् परा॑ऽसु॒रा
 यो भ्रा॑तृ॒व्यवा॒न्थ स्या॑त् स () ए॒तान् जु॑हु॒याद॒भ्या॒ता॒नैरे॒व भ्रा॑तृ॒व्यान्भ्या॑त॒नुते॑ ज॒यैर्ज॑यति रा॒ष्ट्रभृ॑द्धी
 रा॒ष्ट्रमा॑ द॒त्ते भ॑व॒त्या॒त्मना॑ परा॑ऽस्य॒ भ्रा॑तृ॒व्यो भ॑वति ॥

Pada Paata

यत् । राष्ट्रभृद्भिरिति राष्ट्रभृत् - भिः । राष्ट्रम् । एति । अददत् । तत् । राष्ट्रभृतामिति राष्ट्र - भृताम् । राष्ट्रभृत्वमिति राष्ट्रभृत् - त्वम् । ते । देवाः । अभ्यातानैरित्यभि - आतानैः । असुरान् । अभ्यातन्वतेत्यभि - आतन्वत । जयैः । अजयन् । राष्ट्रभृद्भिरिति राष्ट्रभृत् - भिः । राष्ट्रम् । एति । अददत् । यत् । देवाः । अभ्यातानैरित्यभि - आतानैः । असुरान् । अभ्यातन्वतेत्यभि - आतन्वत । तत् । अभ्यातानानामित्यभि - आतानानाम् । अभ्यातानत्वमित्यभ्यातान - त्वम् । यत् । जयैः । अजयन् । तत् । जयानाम् । जयत्वमिति जय - त्वम् । यत् । राष्ट्रभृद्भिरिति राष्ट्रभृत् - भिः । राष्ट्रम् । एति । अददत् । तत् । राष्ट्रभृतामिति राष्ट्र - भृताम् । राष्ट्रभृत्वमिति राष्ट्रभृत् - त्वम् । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यः । भ्रातृव्यवानिति भ्रातृव्य - वान् । स्यात् । सः () । एतान् । जुहुयात् । अभ्यातानैरित्यभि-आतानैः । एव । भ्रातृव्यान् । अभ्यातन्तु इत्यभि - आतन्तुते । जयैः । जयति । राष्ट्रभृद्भिरिति राष्ट्रभृत् - भिः । राष्ट्रम् । एति । दत्ते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति ॥

TS 3.4.7.1

TS 3.4.7.1

Samhita Paata

ऋता॑षाड् ऋत॑धा॒माऽग्नि॑-गन्ध॑र्वस्त॒-स्यौष॑धयोऽप्सर॑स ऊ॒र्जो॑ नाम॒ स इ॒दं ब्र॑ह्म क्ष॒त्रं पा॑तु॒ ता इ॒दं ब्र॑ह्म
क्ष॒त्रं पा॑न्तु॒ तस्मै॑ स्वाहा॒ ताभ्यः॑ स्वाहा॑ स॒ऽहितो॑ वि॒श्वसा॑मा॒ सूर्यो॑ गन्ध॑र्व-स्तस्य॒ मरी॑चयोऽप्सर॑स
आ॒युवः॑ सु॒ष्टुमः॑ सूर्य॑ रश्मि-श्चन्द्र॑मा॒ गन्ध॑र्व-स्तस्य॒ नक्ष॑त्राण्य-प्सर॑सो॒ बेकुर॑योभुज्युः॒ सु॒प॒र्णो॑ य॒ज्ञो
गन्ध॑र्व-स्तस्य॒ दक्षि॑णा॒ अप्स॑रस॒ स्त॒वाः प्र॒जाप॑ति-वि॒श्वक॑र्मा॒ मनो॑ - []

Pada Paata

ऋ॒ता॒षाट् । ऋ॒त॒धा॒मे॒त्यृ॒त - धा॒मा । अ॒ग्निः । ग॒न्ध॒र्वः । त॒स्य॑ । ओ॒ष॒धयः॑ । अ॒प्स॒रसः॑ ।
ऊ॒र्जः । ना॒म॑ । सः । इ॒दम् । ब्र॒ह्म॑ । क्ष॒त्रम् । पा॒तु । ताः । इ॒दम् । ब्र॒ह्म॑ । क्ष॒त्रम् ।
पा॒न्तु । त॒स्मै॑ । स्वा॒हा॑ । ता॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । स॒ऽहि॒त इति॑ सं - हि॒तः । वि॒श्व॒सा॒मेति॑ वि॒श्व
- सा॒मा । सू॒र्यः॑ । ग॒न्ध॒र्वः । त॒स्य॑ । म॒री॒चयः॑ । अ॒प्स॒रसः॑ । आ॒यु॒व इत्या॑ - यु॒वः ।
सु॒षु॒म्न इति॑ सु - सु॒म्नः । सू॒र्य॒र॒श्मि॒रिति॑ सू॒र्य॒-र॒श्मिः॑ । च॒न्द्र॒माः॑ । ग॒न्ध॒र्वः । त॒स्य॑ । नक्ष॑त्राणि
। अ॒प्स॒रसः॑ । वे॒कु॒र॒यः॑ । भु॒ज्युः । सु॒पर्ण॑ इति॑ सु - पर्णः॑ । य॒ज्ञः । ग॒न्ध॒र्वः । त॒स्य॑ ।
दक्षि॑णाः । अ॒प्स॒रसः॑ । स्त॒वाः । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा-प॑तिः । वि॒श्व॒क॒र्मेति॑ वि॒श्व - क॒र्मा॑ । मनः॑ ।

TS 3.4.7.2**TS 3.4.7.2****Samhita Paata**

गन्ध॒र्व॒स्त॒स्य॑र्ख् सा॒मा॒न्य॑-प्स॒रसो॑ व॒ह्न्यै॑षि॒रो वि॒श्व॒व्य॑चा॒ वातो॑ गन्ध॒र्व॒स्त॒स्याऽऽ*पौ॑ ऽप्स॒रसो॑ मु॒दाभु॑व॒नस्य॑
प॒ते य॒स्य॑त॒ उप॑रि॒ गृ॒हा इ॒ह च॑ । स नो॑ रा॒स्वा॒ज्या॑निः॒ रा॒य॒स्पोष॑ः॒ सु॒वीर्य॑ः॒ सं॒वँ॒त्स॒रीणा॑ः॒ स्व॒स्ति॑ ॥
प॒र॒मे॒ष्ठ्य॒धि॒पति॑-मृ॒त्युर् गन्ध॒र्व॒स्त॒स्य॑ वि॒श्व॒म॒प्स॒रसो॑ भु॒वः सु॒क्षि॒तिः- सु॒भू॒ति-भ॑द्र॒कृ॒थ सु॒व॑र्वा॒न् प॒र्जन्यो॑
गन्ध॒र्व॒स्त॒स्य॑ वि॒द्युतो॑ ऽप्स॒रसो॑ रु॒चो दू॒रे हे॑ति॒र-मृ॒डयो॑ - []

Pada Paata

गन्धर्वः । तस्य । ऋरव्सामानीत्यृक्-सामानि । अप्सरसः । वह्नयः । इषिरः । विश्वव्यचा
 इति विश्व - व्यचाः । वातः । गन्धर्वः । तस्य । आपः । अप्सरसः । मुदाः । भुवनस्य
 । पते । यस्य । ते । उपरि । गृहाः । इह । च ॥ सः । नः । रास्व । अज्यानिम् ।
 रायः । पोषम् । सुवीर्यमिति सु - वीर्यम् । सँवत्सरीणामिति सं - वत्सरीणाम् । स्वस्तिम् ॥
 परमेष्ठी । अधिपतिरित्यधि - पतिः । मृत्युः । गन्धर्वः । तस्य । विश्वम् । अप्सरसः । भुवः
 । सुक्षितिरिति सु - क्षितिः । सुभूतिरिति सु - भूतिः । भद्रकृदिति भद्र - कृत् । सुवर्णानिति
 सुवः - वान् । पर्जन्यः । गन्धर्वः । तस्य । विद्युत् इति वि-द्युतः । अप्सरसः । रुचः ।
 दूरेहेतिरिति दूरे - हेतिः । अमृडयः ।

TS 3.4.7.3

TS 3.4.7.3

Samhita Paata

मृत्युर्गन्धर्व-स्तस्य प्रजा अप्सरसो भीरुवश्चरुः कृपण काशी कामो गन्धर्व-स्तस्याधयोऽप्सरसः
 शोचयन्तीर्नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहा स नो
 भुवनस्य पते यस्यत उपरि गृहा इह च । उरु ब्रह्मणेऽस्मै क्षत्राय महि शर्म यच्छ ॥

Pada Paata

मृत्युः । गन्धर्वः । तस्य । प्रजा इति प्र - जाः । अप्सरसः । भीरुवः । चारुः ।
 कृपणकाशीति कृपण-काशी । कामः । गन्धर्वः । तस्य । आधय इत्या - धयः । अप्सरसः

। शोचय॑न्तीः । नाम॑ । सः । इ॒दम् । ब्र॒ह्म । क्ष॒त्रम् । पा॒तु । ताः । इ॒दम् । ब्र॒ह्म । क्ष॒त्रम् ।
। पा॒न्तु । तस्मै॑ । स्वाहा॑ । ता॒भ्यः । स्वाहा॑ । सः । नः॑ । भु॒व॒न॒स्य॑ । प॒ते । यस्य॑ ।
ते । उ॒परि॑ । गृ॒हाः । इ॒ह । च ॥ उ॒रु । ब्र॒ह्म॑णे । अ॒स्मै । क्ष॒त्राय॑ । म॒हि । श॒र्म । यु॒च्छ ॥

TS 3.4.8.1

TS 3.4.8.1

Samhita Paata

रा॒ष्ट्रका॑माय॒ होत॒व्या॑ रा॒ष्ट्रं वै रा॑ष्ट्रभृ॒तो रा॒ष्ट्रेणै॑वास्मै॒ रा॒ष्ट्रम॑व॒ रुन्धे॑ रा॒ष्ट्रमे॒व भ॑व॒त्या॒त्मने॑ होत॒व्या॑ रा॒ष्ट्रं वै
रा॑ष्ट्रभृ॒तो रा॒ष्ट्रं प्र॒जा रा॒ष्ट्रं प॒शवो॑ रा॒ष्ट्रं य॒च्छ्रेष्ठो॑ भव॒ति रा॒ष्ट्रेणै॑व रा॒ष्ट्रम॑व॒ रुन्धे॑ वसि॑ष्ठः॒ समा॒नाना॑ भव॒ति
ग्रा॒मका॑माय॒ होत॒व्या॑ रा॒ष्ट्रं वै रा॑ष्ट्रभृ॒तो रा॒ष्ट्रं स॑जा॒ता रा॒ष्ट्रेणै॑वास्मै॒ रा॒ष्ट्रं स॑जा॒तान॑व॒ रुन्धे॑ ग्रा॒म्ये - []

Pada Paata

रा॒ष्ट्रका॑मा॒येति॑ रा॒ष्ट्र - का॒मा॒य॒ । हो॒त॒व्याः॑ । रा॒ष्ट्रम् । वै । रा॒ष्ट्रभृ॒त इति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॒तः । रा॒ष्ट्रेण॑ ।
ए॒व । अ॒स्मै । रा॒ष्ट्रम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । रा॒ष्ट्रम् । ए॒व । भ॒व॒ति । आ॒त्मने॑ । हो॒त॒व्याः॑ ।
रा॒ष्ट्रम् । वै । रा॒ष्ट्रभृ॒त इति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॒तः । रा॒ष्ट्रम् । प्र॒जेति॑ प्र - जा । रा॒ष्ट्रम् । प॒शवः॑ । रा॒ष्ट्रम्
। यत् । श्रेष्ठः॑ । भव॒ति । रा॒ष्ट्रेण॑ । ए॒व । रा॒ष्ट्रम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । वसि॑ष्ठः । समा॒नाना॑म्
। भ॒व॒ति । ग्रा॒मका॑मा॒येति॑ ग्रा॒म - का॒मा॒य॒ । हो॒त॒व्याः॑ । रा॒ष्ट्रम् । वै । रा॒ष्ट्रभृ॒त इति॑ रा॒ष्ट्र-भृ॒तः
। रा॒ष्ट्रम् । स॒जा॒ता इति॑ स - जा॒ताः । रा॒ष्ट्रेण॑ । ए॒व । अ॒स्मै । रा॒ष्ट्रम् । स॒जा॒तानि॑ति॒ स -
जा॒तान् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । ग्रा॒मी ।

TS 3.4.8.2

TS 3.4.8.2

Samhita Paata

-व भवत्यधिदेवने जुहोत्यधिदेवन एवास्मै सजातानव रुन्धे त एनमवरुद्धा उप तिष्ठन्ते रथमुख
ओजस्कामस्य होतव्या ओजो वै राष्ट्रभृत ओजो रथ ओजसैवास्मा ओजोऽव रुन्ध ओजस्व्येव भवति
यो राष्ट्रादपभृतः स्यात् तस्मै होतव्या यावन्तोऽस्य रथाः स्युस्तान् ब्रूयाद् युद्धमिति राष्ट्रमेवास्मै
युनक्त्या - []

Pada Paata

एव । भवति । अधिदेवन इत्यधि - देवने । जुहोति । अधिदेवन इत्यधि - देवने । एव ।
अस्मै । सजातानिति स-जातान् । अवेति । रुन्धे । ते । एनम् । अवरुद्धा इत्यव - रुद्धाः ।
उपेति । तिष्ठन्ते । रथमुख इति रथ - मुखे । ओजस्कामस्येत्योजः - कामस्य । होतव्याः ।
ओजः । वै । राष्ट्रभृत इति राष्ट्र-भृतः । ओजः । रथः । ओजसा । एव । अस्मै । ओजः
। अवेति । रुन्धे । ओजस्वी । एव । भवति । यः । राष्ट्रात् । अपभृत इत्यप - भृतः ।
स्यात् । तस्मै । होतव्याः । यावन्तः । अस्य । रथाः । स्युः । तान् । ब्रूयात् । युद्धम्
। इति । राष्ट्रम् । एव । अस्मै । युनक्ति ।

TS 3.4.8.3

TS 3.4.8.3

Samhita Paata

हु॒तयो॑ वा ए॒तस्या॑क्लृ॒प्ता यस्य॑ रा॒ष्ट्रं न क॑ल्प॒ते स्वर॑थस्य॒ दक्षि॑णं च॒क्रं प्र॑वृ॒ह्य ना॒डीम॑भि जु॒हुया॑दाहु॒तीरे॑वास्य॒
क॑ल्पयति॒ ता अ॑स्य॒ कल्प॑माना रा॒ष्ट्रमनु॑ कल्पते संग्रामे सँय॑त्ते हो॒तव्या॑ रा॒ष्ट्रं वै रा॑ष्ट्रभृ॒तो रा॒ष्ट्रे खलु॑
वा ए॒ते व्या॑यच्छन्ते॒ ये स॑ङ्ग्रामः॒ सं॒यन्ति॑ यस्य॒ पूर्व॑स्य॒ जुह॑ति॒ स ए॒व भ॑वति॒ जय॑ति॒ तः स॑ग्रामं
मा॒न्धुक॑ इ॒द्ध्मो- []

Pada Paata

आहु॒तय॑ इत्या - हु॒तयः॑ । वै । ए॒तस्य॑ । अ॒क्लृ॒प्ताः । यस्य॑ । रा॒ष्ट्रम् । न । क॑ल्प॒ते ।
स्वर॑थस्येति॒ स्व - र॑थस्य॒ । दक्षि॑णम् । च॒क्रम् । प्र॑वृ॒ह्येति॑ प्र - वृ॒ह्य । ना॒डीम् । अ॒भीति॑ ।
जु॒हुया॑त् । आहु॒तीरि॑त्या - हु॒तीः । ए॒व । अ॒स्य । क॑ल्पयति॒ । ताः । अ॒स्य । क॑ल्प॒मानाः
। रा॒ष्ट्रम् । अ॒न्विति॑ । क॑ल्प॒ते । स॑ग्राम इति॒ सं - ग्रा॒मे । सँय॑त्त इति॒ सं - य॑त्ते । हो॒तव्याः॑
। रा॒ष्ट्रम् । वै । रा॑ष्ट्रभृ॒त इति॑ राष्ट्र - भृ॒तः । रा॒ष्ट्रे । खलु॑ । वै । ए॒ते । व्या॑यच्छन्त॒ इति॑
वि - आ॑यच्छन्ते । ये । स॑ग्राममिति॒ सं - ग्रा॒मम् । सं॒यन्तीति॑ सं॒यन्ति॑ । यस्य॑ । पूर्व॑स्य ।
जुह॑ति । सः । ए॒व । भ॑वति॒ । जय॑ति । तम् । स॑ग्राममिति॒ सं - ग्रा॒मम् । मा॒न्धुकः॑ । इ॒द्ध्मः ।

TS 3.4.8.4

TS 3.4.8.4

Samhita Paata

भ॒वत्य॑ङ्गा॒रा ए॒व प्र॑ति॒वेष्ट॑माना अ॒मित्रा॑णामस्य॒ सेनां॑ प्रति॒वेष्ट॑यन्ति॒ य उ॒न्माद्ये॑त् तस्मै॑ हो॒त॒व्या
गन्ध॑र्वा॒प्सर॑सो वा ए॒तमु॒न्मा॑दयन्ति॒ य उ॒न्माद्ये॑त्ये॒ते खलु॑ वै गन्ध॑र्वा॒प्सर॑सो यद्रा॑ष्ट्रभृ॒तस्तस्मै॑ स्वाहा
ताभ्यः॑ स्वाहेति॑ जुहोति॑ तेनै॒वैनो॑ञ्छमयति॑ नैय॑ग्रोध॒ औदु॑म्बर॒ आश्व॑त्थः॒ प्लाक्ष॑ इती॒द्धमो॑ भ॒वत्ये॑ते वै
गन्ध॑र्वा॒प्सर॑सां गृहाः॑ स्व ए॒वैनो॑ - []

Pada Paata

भ॒व॒ति । अ॒ङ्गा॒राः । ए॒व । प्र॑ति॒वेष्ट॑माना इति॑ प्रति - वेष्ट॑मानाः । अ॒मित्रा॑णाम् । अ॒स्य । सेना॑म्
। प्रती॑ति । वेष्ट॑यन्ति । यः । उ॒न्माद्ये॑दित्यु॒त् - माद्ये॑त् । तस्मै॑ । हो॒त॒व्याः । गन्ध॑र्वा॒प्सर॑स
इति॑ गन्ध॑र्व - अ॒प्सर॑सः । वै । ए॒तम् । उ॒दिति॑ । मा॒दु॒यन्ति॑ । यः । उ॒न्माद्ये॑तीत्यु॒त् -
माद्ये॑ति । ए॒ते । खलु॑ । वै । गन्ध॑र्वा॒प्सर॑स इति॑ गन्ध॑र्व - अ॒प्सर॑सः । यत् । रा॒ष्ट्रभृ॑त
इति॑ राष्ट्र - भृ॒तः । तस्मै॑ । स्वाहा॑ । ताभ्यः॑ । स्वाहा॑ । इति॑ । जुहो॑ति । तेन॑ । ए॒व
। ए॒ना॒न् । श॒म॒यति॑ । नैय॑ग्रोधः । औदु॑म्बरः । आश्व॑त्थः । प्लाक्षः॑ । इति॑ । इ॒द्ध॒मः ।
भ॒व॒ति । ए॒ते । वै । गन्ध॑र्वा॒प्सर॑सामिति॑ गन्ध॑र्व - अ॒प्सर॑साम् । गृहाः॑ । स्वे । ए॒व । ए॒ना॒न् ।

TS 3.4.8.5

TS 3.4.8.5

Samhita Paata

ना॒यत॑ने॒ शम॑यत्यभि॒चर॑ता प्र॒तिलो॑मः॒ हो॑त॒व्याः॑ प्रा॒णाने॑वास्यं प्र॒तीचः॑ प्र॒ति यौ॑ति॒ तं ततो॑ येन॒ केन॑ च
स्तृ॒णुते॑ स्व॒कृत॑ इ॒रिणे॑ जुहोति प्र॒दुरे॑ वै॒तद्वा॑ अ॒स्यै नि॒र॒ऋ॒तिगृ॑हीतं नि॒र॒ऋ॒तिगृ॑हीत ए॒वैनं॑ नि॒र॒ऋ॒त्या
ग्रा॒हय॑ति॒ यद्वा॒चः क्रू॒रं तेन॑ वष॑ट् करोति वा॒च ए॒वैनं॑ क्रू॒रेण॑ प्रवृ॑श्चति ता॒जगा॑र्तिमाच्छ॑ति॒ यस्य॑
का॒मये॑ता॒न्नाद्य॑ - []

Pada Paata

आ॒यत॑ने॒ इत्या॑ - यत॑ने । श॒म॒य॒ति॒ । अ॒भि॒च॒र॒ते॒त्य॑भि - च॒र॑ता । प्र॒ति॒लो॒म॒मि॒ति॑ प्र॒ति - लो॒मम्
। हो॑त॒व्याः॑ । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र - अ॒नान् । ए॒व । अ॒स्य॒ । प्र॒तीचः॑ । प्र॒ती॒ति॑ । यौ॑ति॒ । तम् ।
ततः॑ । येन॑ । केन॑ । च॒ । स्तृ॒णु॒ते॑ । स्व॒कृ॒त॒ इति॑ स्व - कृ॒ते॑ । इ॒रि॒णे॑ । जुहो॑ति॒ । प्र॒दुर॑
इति॑ प्र - दुरे॑ । वा॒ । ए॒तत् । वै । अ॒स्यै॒ । नि॒र॒ऋ॒तिगृ॑हीतमि॒ति॒ नि॒र॒ऋ॒ति॒ - गृ॑हीतम् ।
नि॒र॒ऋ॒तिगृ॑हीत इति॑ नि॒र॒ऋ॒ति॒-गृ॑हीते॒ । ए॒व । ए॒नम् । नि॒र॒ऋ॒त्ये॑ति॒ निः-ऋ॒त्या॒ । ग्रा॒ह॒य॒ति॒ ।
यत् । वा॒चः॒ । क्रू॒रम् । तेन॑ । वष॑ट् । क॒रो॒ति॒ । वा॒चः॒ । ए॒व । ए॒नम् । क्रू॒रेण॑ । प्रे॒ति॑ ।
वृ॒श्च॒ति॒ । ता॒जक् । आ॒र्ति॑म् । ए॒ति॑ । ऋ॒च्छ॒ति॒ । यस्य॑ । का॒मये॑त । अ॒न्नाद्य॑मित्य॑न्न - अ॒द्यम् ।

TS 3.4.8.6

TS 3.4.8.6

Samhita Paata

मा दं॒दीयेति॑ तस्य॑ स॒भाया॑मुत्ता॒नो नि॒पद्य॑ भुव॑नस्य प॒त इति॑ तृ॒णा॑नि॒ सं गृ॑हीयात् प्र॒जाप॑तिर्वै भुव॑नस्य
पतिः॑ प्र॒जाप॑तिनै॒वास्या॒न्नाद्य॑मा द॒त्त इ॒दम॒हम॑मुष्य॑ ऽऽ*मुष्याय॑णस्या॒न्नाद्य॑ ह॒रामी॑त्या॒हान्नाद्य॑मे॒वास्य॑
हरति॑ ष॒ङ्गिर॑ ह॒रति॑ ष॒ड्वा ऋ॒तवः॑ प्र॒जाप॑तिनै॒वास्या॒न्नाद्य॑मा॒दाय॑र्तवौ ऽस्मा॒ अनु॑ प्रय॑च्छन्ति - []

Pada Paata

एति॑ । द॒दीय॑ । इति॑ । तस्य॑ । स॒भाया॑म् । उ॒त्ता॒न इत्यु॑त् - ता॒नः । नि॒पद्येति॑ नि - पद्य॑ ।
भुव॑नस्य । प॒ते । इति॑ । तृ॒णा॑नि । स॒मिति॑ । गृ॑हीयात् । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । वै ।
भुव॑नस्य । पतिः॑ । प्र॒जाप॑तिनेति॑ प्र॒जा - प॒तिना॑ । ए॒व । अ॒स्य । अ॒न्नाद्य॑मित्य॑न्न - अद्य॑म् ।
एति॑ । द॒त्ते । इ॒दम् । अ॒हम् । अ॒मुष्य॑ । आ॒मुष्या॑य॒णस्य॑ । अ॒न्नाद्य॑मित्य॑न्न - अद्य॑म् । ह॒रामि॑
। इति॑ । आ॒ह । अ॒न्नाद्य॑मित्य॑न्न - अद्य॑म् । ए॒व । अ॒स्य । ह॒रति॑ । ष॒ङ्गिरिति॑ षट् - मिः
। ह॒रति॑ । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ । प्र॒जाप॑तिनेति॑ प्र॒जा-प॒तिना॑ । ए॒व । अ॒स्य । अ॒न्नाद्य॑मित्य॑न्न
- अद्य॑म् । आ॒दायेत्या॑-दाय॑ । ऋ॒तवः॑ । अ॒स्मै । अनु॑ । प्रेति॑ । य॒च्छन्ति॑ ।

TS 3.4.8.7

TS 3.4.8.7

Samhita Paata

यो ज्येष्ठबन्धुरपं भूतः स्यात् तस्थलेऽवसाय्यं ब्रह्मौदनं चतुः शरावं पत्त्वा तस्मै होतव्यां वर्षम् वै
 राष्ट्रभृतो वर्षम् स्थलं वर्षमणैवेनं वर्षम् समानानां गमयति चतुः शरावो भवति दिक्ष्वेव प्रतितिष्ठति
 क्षीरे भवति रुचमेवास्मिन् दधात्युद्धरति शृतत्वाय सर्पिष्वान् भवति मेद्ध्यत्वाय चत्वारं आरुषेयाः
 प्राश्रन्ति दिशामेव ज्योतिषि जुहोति ॥

Pada Paata

यः । ज्येष्ठबन्धुरिति ज्येष्ठ - बन्धुः । अपंभृत इत्यपं - भृतः । स्यात् । तम् । स्थले ।
 अवसाय्येत्येव - साय्यं । ब्रह्मौदनमिति ब्रह्म - ओदनम् । चतुः शरावमिति चतुः - शरावम् ।
 पत्त्वा । तस्मै । होतव्याः । वर्षम् । वै । राष्ट्रभृत इति राष्ट्र - भृतः । वर्षम् । स्थलम् ।
 वर्षमणा । एव । एनम् । वर्षम् । समानानाम् । गमयति । चतुः शराव इति चतुः - शरावः
 । भवति । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । क्षीरे । भवति । रुचम् । एव । अस्मिन् ।
 दधाति । उदिति । हरति । शृतत्वायेति शृत - त्वायं । सर्पिष्वान् । भवति । मेद्ध्यत्वायेति
 मेद्ध्य-त्वायं । चत्वारः । आरुषेयाः । प्रेति । अश्रन्ति । दिशाम् । एव । ज्योतिषि । जुहोति ॥

TS 3.4.9.1

TS 3.4.9.1

Samhita Paata

देविका निर्वपेत् प्रजाकामश्छन्दांसि वै देविकाश्छन्दांसीव खलु वै प्रजाश्छन्दोभिरेवास्मै प्रजाः
 प्रजनयति प्रथमं धातारं करोति मिथुनी एव तेन करोत्यन्वेवास्मा अनुमतिर्मन्यते राते राका प्र

सि॒नीवा॒ली ज॑नयति प्र॒जास्वे॒व प्रजा॑तासु कु॒ह्वा वाचं॑ दधात्ये॒ता ए॒व निर्व॑पेत् प॒शुकाम॑श्छन्दा॒ंसि वै
दे॒र्विका॑श्छन्दा॒ंसी - []

Pada Paata

दे॒र्विकाः । निरि॑ति । व॒पेत् । प्र॒जाकाम॑ इति प्र॒जा - का॒मः । छन्दा॑ंसि । वै । दे॒र्विकाः ।
छन्दा॑ंसि । इ॒व । खलु॑ । वै । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । छन्दा॑भिरिति॒ छन्दः॑ - भिः । ए॒व ।
अ॒स्मै । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । प्रेति॑ । ज॒नय॑ति । प्र॒थमम् । धा॒तारम् । क॒रोति॑ । मि॒थुनी॑ ।
ए॒व । तेन॑ । क॒रोति॑ । अ॒न्विति॑ । ए॒व । अ॒स्मै । अनु॑मतिरित्यनु - म॒तिः । म॒न्यते॑ । रा॒ते
। रा॒का । प्रेति॑ । सि॒नीवा॒ली । ज॒नय॑ति । प्र॒जास्विति॑ प्र - जासु॑ । ए॒व । प्रजा॑तास्विति॒ प्र -
जा॒तासु॑ । कु॒ह्वा । वाच॑म् । द॒धाति॑ । ए॒ताः । ए॒व । निरि॑ति । व॒पेत् । प॒शुकाम॑ इति॒ पशु॑ -
का॒मः । छन्दा॑ंसि । वै । दे॒र्विकाः । छन्दा॑ंसि ।

TS 3.4.9.2

TS 3.4.9.2

Samhita Paata

व॒ खलु॑ वै प॒शव॑श्छन्दा॑भिरे॒वास्मै॑ प॒शून् प्रज॑नयति प्र॒थमं॑ धा॒तारं॑ करोति॒ प्रैव॑ तेन॑ वापयत्यन्वे॒वास्मा॑
अनु॑मतिर्मन्यते रा॒ते रा॒का प्र सि॑नीवा॒ली ज॑नयति प॒शूने॒व प्रजा॑तान् कु॒ह्वा प्रति॑ष्ठापयत्ये॒ता ए॒व
निर्व॑पेद्-ग्राम॑काम॑श्छन्दा॒ंसि वै दे॒र्विका॑श्छन्दा॒ंसी व॒ खलु॑ वै ग्राम॑श्छन्दा॑भिरे॒वास्मै॑ ग्राम॑ - []

Pada Paata

इ॒व । ख॒लु । वै । प॒शवः । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः - भिः । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । प्रेति॑
 । ज॒न॒य॒ति । प्र॒थ॒मम् । धा॒तार॑म् । क॒रो॒ति । प्रेति॑ । ए॒व । तेन॑ । वा॒प॒य॒ति । अ॒न्वि॒ति
 । ए॒व । अ॒स्मै । अनु॑म॒तिरि॒त्यनु॑ - म॒तिः । म॒न्य॒ते । रा॒ते । रा॒का । प्रेति॑ । सि॒नी॒वा॒ली
 । ज॒न॒य॒ति । प॒शून् । ए॒व । प्र॒जा॒ता॒निति॑ प्र॒जा॒ता॒न् । कु॒ह्वी । प्र॒ती॒ति । स्था॒प॒य॒ति । ए॒ताः
 । ए॒व । नि॒रि॒ति । व॒पे॒त् । ग्रा॒म॒काम॑ इति॑ ग्रा॒म - का॒मः । छ॒न्दा॑श्सि । वै । दे॒र्विकाः ।
 छ॒न्दा॑श्सि । इ॒व । ख॒लु । वै । ग्रा॒मः । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः - भिः । ए॒व । अ॒स्मै । ग्रा॒मम् ।

TS 3.4.9.3**TS 3.4.9.3****Samhita Paata**

म॒वं रु॒न्धे म॒द्ध्य॒तो धा॒तार॑ करोति म॒द्ध्य॒त ए॒वैनं॑ ग्रा॒म॒स्य द॒धात्ये॑ता ए॒व नि॒र्वपे॑ज्ज्यो॒गा॒मया॑वी
 छ॒न्दा॑श्सि वै दे॒र्विका॑श्छ॒न्दा॑श्सि ख॒लु वा ए॒तम॑भि म॒न्यन्ते॑ यस्य ज्यो॒गा॒मय॑ति छ॒न्दो॑भिरे॒वैनं॑-म॒ग॒दं
 करोति म॒द्ध्य॒तो धा॒तार॑ करोति म॒द्ध्य॒तो वा ए॒तस्या॑क्लृ॒प्तं यस्य॑ ज्यो॒गा॒मय॑ति म॒द्ध्य॒त ए॒वास्य॑ तेन॑
 कल्प॑यत्ये॒ता ए॒व नि - []

Pada Paata

अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । म॒द्ध्य॒तः । धा॒तार॑म् । क॒रो॒ति । म॒द्ध्य॒तः । ए॒व । ए॒नम् । ग्रा॒म॒स्य
 । दु॒धा॒ति । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रि॒ति । व॒पे॒त् । ज्यो॒गा॒मया॑वीति॑ ज्योक् - आ॒मया॑वी ।

छन्दा॑सि । वै । दे॒र्विकाः । छन्दा॑सि । खलु॑ । वै । ए॒तम् । अ॒भीति॑ । म॒न्यन्ते॑ ।
 यस्य॑ । ज्योक् । आ॒मय॑ति । छन्दा॑भिरिति॒ छन्दः॑ - भिः । ए॒व । ए॒नम् । अ॒ग॒दम् ।
 क॒रोति॑ । म॒द्ध्य॒तः । धा॒तार॑म् । क॒रोति॑ । म॒द्ध्य॒तः । वै । ए॒तस्य॑ । अ॒क्लृ॑प्तम् । यस्य॑
 । ज्योक् । आ॒मय॑ति । म॒द्ध्य॒तः । ए॒व । अ॒स्य । तेन॑ । क॒ल्प॒यति॑ । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रिति॑ ।

TS 3.4.9.4

TS 3.4.9.4

Samhita Paata

व॑पेद्यं य॒ज्ञो नो॒प॒नमे॒च्छन्दा॑सि॒ वै दे॒र्विका॑श्छन्दा॑सि॒ खलु॑ वा ए॒तं नो॒प॒ नम॑न्ति॒ यं य॒ज्ञो नो॒प॒नम॑ति॒
 प्रथ॑मं धा॒तार॑ करोति॒ मुख॑त ए॒वास्मै॑ छन्दा॑सि॒ दधा॑त्यु॒पै न॑ य॒ज्ञो न॑मत्ये॒ता ए॒व नि॒र्वपे॑दी॒जान॑श्छन्दा॑सि॒
 वै दे॒र्विका॑ या॒तया॑मा॒नीव॒ खलु॑ वा ए॒तस्य॑ छन्दा॑सि॒ य ई॒जान॑ उ॒त्त॒मं धा॒तार॑ करो - []

Pada Paata

व॑पेत् । यम् । य॒ज्ञः । न । उ॒प॒नमे॒दित्यु॑प - नमै॑त् । छन्दा॑सि । वै । दे॒र्विकाः । छन्दा॑सि
 । खलु॑ । वै । ए॒तम् । न । उ॒पेति॑ । न॒म॒न्ति । यम् । य॒ज्ञः । न । उ॒प॒नम॑तीत्यु॑प - नम॑ति
 । प्रथ॑मम् । धा॒तार॑म् । क॒रोति॑ । मुख॑तः । ए॒व । अ॒स्मै । छन्दा॑सि । दु॒धा॒ति । उ॒पेति॑
 । ए॒नम् । य॒ज्ञः । न॒म॒ति । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रिति॑ । व॑पेत् । ई॒जानः॑ । छन्दा॑सि । वै ।
 दे॒र्विकाः । या॒तया॑मा॒नीति॑ या॒त - या॒मा॒नि । इ॒व । खलु॑ । वै । ए॒तस्य॑ । छन्दा॑सि । यः
 । ई॒जानः॑ । उ॒त्त॒ममि॑त्यु॑त् - त॒मम् । धा॒तार॑म् । क॒रोति॑ ।

TS 3.4.9.5

TS 3.4.9.5

Samhita Paata

-त्युपरि॑ष्टादे॒वास्मै॑ छन्दा॑ऽस्यया॑तयामा॒न्यव॑ रुन्ध॒ उपै॑नमु॒त्तरो॑ य॒ज्ञो न॑मत्ये॒ता ए॒व नि॒वर्पे॑द्यं मे॒धा
नोप॑नमे॒च्छन्दा॑ऽसि॒ वै दे॒र्विका॑श्छन्दा॑ऽसि॒ खलु॑ वा ए॒तं नोप॑ नमन्ति॒ यं मे॒धा नोप॑नम॑ति प्रथ॒मं
धा॒तारं॑ करोति॒ मुख॑त ए॒वास्मै॑ छन्दा॑ऽसि॒ दधा॑त्युपै॑नं मे॒धा न॑मत्ये॒ता ए॒व नि॒वर्पे॑ - []

Pada Paata

उ॒परि॑ष्टात् । ए॒व । अ॒स्मै । छन्दा॑ऽसि । अ॒या॑तयामा॒नीत्य॑या॑त - या॒मा॒नि । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
उ॒पेति॑ । ए॒नम् । उ॒त्त॑र इत्यु॒त् - त॒रः । य॒ज्ञः । न॒म॒ति । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रिति॑ । व॒पेत् ।
। यम् । मे॒धा । न । उ॒प॒नमे॑दित्यु॒प - नमे॑त् । छन्दा॑ऽसि । वै । दे॒र्विकाः । छन्दा॑ऽसि ।
खलु॑ । वै । ए॒तम् । न । उ॒पेति॑ । न॒म॒न्ति । यम् । मे॒धा । न । उ॒प॒नम॑तीत्यु॒प - नम॑ति
। प्र॒थ॒मम् । धा॒तारं॑ । क॒रोति॑ । मु॒ख॒तः । ए॒व । अ॒स्मै । छन्दा॑ऽसि । द॒धा॒ति । उ॒पेति॑
। ए॒नम् । मे॒धा । न॒म॒ति । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रिति॑ । व॒पेत् ।

TS 3.4.9.6

TS 3.4.9.6

Samhita Paata

द्रुक्काम्छन्दांसि वै देविकाश्छन्दांसीव खलु वै रुक् छन्दोभिरेवास्मिन् रुचं दधातिक्षीरे भवन्ति
 रुचमेवास्मिन् दधति मद्ध्यतो धातारं करोति मद्ध्यत एवैनं रुचो दधातिगायत्री वा अनुमतिस्त्रिष्टुग्राका
 जगती सिनीवाल्यानुष्टुप् कुहूर्धाता वषट्कारः पूर्वपक्षो राकाऽपरपक्षः कुहूरमावास्यां सिनीवाली पौर्णमास्यनुमतिश्चन्द्र
 धाताऽष्टौ - []

Pada Paata

रुक्काम् इति रुक्-कामः । छन्दांसि । वै । देविकाः । छन्दांसि । इव । खलु । वै ।
 रुक् । छन्दोभिरिति छन्दः-भिः । एव । अस्मिन् । रुचम् । दधाति । क्षीरे । भवन्ति ।
 रुचम् । एव । अस्मिन् । दधति । मद्ध्यतः । धातारम् । करोति । मद्ध्यतः । एव । एनम्
 । रुचः । दधाति । गायत्री । वै । अनुमतिरित्यनु - मतिः । त्रिष्टुक् । राका । जगती ।
 सिनीवाली । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् । कुहूः । धाता । वषट्कार इति वषट् - कारः । पूर्वपक्ष
 इति पूर्व - पक्षः । राका । अपरपक्ष इत्यपर - पक्षः । कुहूः । अमावास्येत्यमा - वास्यां ।
 सिनीवाली । पौर्णमासीति पौर्ण - मासी । अनुमतिरित्यनु - मतिः । चन्द्रमाः । धाता । अष्टौ ।

TS 3.4.9.7

TS 3.4.9.7

Samhita Paata

वसवोऽष्टाक्षरा गायत्र्येकादश रुद्रा एकादशाक्षरा त्रिष्टुब् द्वादशाऽऽदित्या द्वादशाक्षरा जगती
 प्रजापतिरनुष्टुब् धाता वषट्कार एतद्वै देविकाः सर्वाणि च छन्दांसि सर्वाश्च देवता वषट्कारस्ता

यथ॑ स॒ह सर्वा॑ निर्वपेदी॑श्चरा॒ ए॒नं प्र॒दहो॑ द्वे प्रथ॑मे निरुप्य॑ धा॒तुस्तृतीयं॑ निर्वपेत् तथो॑ ए॒वोत्तरे॑ निर्वपेत्
तथै॑नं न प्रद॑हन्त्य () थो॒ यस्मै॑ कामा॑य निरुप्यन्ते॑ तमे॒वाऽऽभि॑रुपा॑ऽऽप्नोति ॥

Pada Paata

वस॑वः । अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा - अ॒क्षरा॑ । गा॒य॒त्री । एका॑दश । रु॒द्राः । एका॑दशाक्ष॑रेत्येका॑दश - अ॒क्षरा॑
। त्रि॒ष्टुप् । द्वा॑दश । आ॒दि॒त्याः । द्वा॑दशाक्ष॑रेति॒ द्वा॑दश-अ॒क्षरा॑ । जग॑ती । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा -
प॑तिः । अ॒नु॒ष्टु॒बि॒त्यनु॑-स्तुप् । धा॒ता । व॒षट्कार॑ इति॒ वषट् - का॒रः । ए॒तत् । वै । दे॒विकाः॑ ।
सर्वा॑णि । च॒ । छ॒न्दा॑ंसि । सर्वाः॑ । च॒ । दे॒वताः॑ । व॒षट्कार॑ इति॒ वषट् - का॒रः । ताः । यत्
। स॒ह । सर्वाः॑ । निर्वपे॑दिति॒ निः - वपे॑त् । ई॒श्वराः॑ । ए॒नम् । प्र॒दह॑ इति॒ प्र - दह॑ । द्वे इति॑ ।
प्रथ॑मे इति॑ । निरुप्ये॑ति॒ निः - उप्ये॑ । धा॒तुः । तृतीय॑म् । निरिति॑ । व॒पेत् । तथो॑ इति॑ । ए॒व ।
उत्तरे॑ इत्युत् - तरे॑ । निरिति॑ । व॒पेत् । तथा॑ । ए॒नम् । न । प्रेति॑ । द॒हन्ति॑ () । अथो॑ इति॑ ।
यस्मै॑ । कामा॑य । निरुप्यन्ते॑ इति॒ निः - उप्यन्ते॑ । तम् । ए॒व । आ॒भिः । उपेति॑ । आ॒प्नोति॑ ॥

TS 3.4.10.1

TS 3.4.10.1

Samhita Paata

वास्तो॑ष्पते॒ प्रति॑ जानी॒ ह्यस्मान्ध॑ स्वा॒वेशो॑ अ॒नमी॒वो भ॑वानः । यत् त्वे॒महे॑ प्रति॒तन्नो॑ जुषस्व॒ शन्न॑
एधि॑ द्वि॒पदे॑ श॒ञ्चतु॑ष्पदे ॥ वास्तो॑ष्पते॒ श॒ग्मया॑ सः॒ सदा॑ते सक्षी॒महि॑ र॒ण्वया॑ गा॒तुम॑त्या॑ । आवः॑
क्षेम॑ उ॒त यो॒गे वर॑न्नो॒ यूयं॑ पा॒त स्व॒स्तिभिः॑ सदा॑नः ॥ यथ॑ सा॒यं प्रा॑तर॒ग्निहो॑त्रं जु॒होत्या॑हुती॒ष्टका॑

ए॒व ता॒ उप॑ ध॒त्ते - []

Pada Paata

वा॒स्तोः॑ । प॒ते । प्र॒तीति॑ । जा॒नीहि॑ । अ॒स्मान् । स्वा॒वेश॑ इति॑ सु॒आ॒वेशः॑ । अ॒न॒मी॒वः । भ॒व
 । नः॑ ॥ यत् । त्वा॒ । ई॒महे॑ । प्र॒तीति॑ । तत् । नः॑ । जु॒ष॒स्व । शम् । नः॑ । ए॒धि । द्वि॒पद॑
 इति॑ द्वि - पदे॑ । शम् । चतु॑ष्पद॒ इति॑ चतुः - पदे॑ ॥ वा॒स्तोः॑ । प॒ते । श॒ग्म॒या॑ । स॒स॒देति॑
 सं - सदा॑ । ते । स॒क्षी॒महि॑ । र॒ण्व॒या॑ । गा॒तु॒म॒त्येति॑ गा॒तु - म॒त्या॑ ॥ आ॒वः । क्षे॒मे॑ । उ॒त
 । यो॒गे॑ । व॒रम् । नः॑ । यू॒यम् । पा॒तु । स्व॒स्तिभि॑रिति॑ स्व॒स्ति - भिः॑ । सदा॑ । नः॑ ॥ यत्
 । सा॒यं प्रा॑त॒रिति॑ सा॒यं - प्रा॒तः । अ॒ग्नि॒हो॒त्रमि॒त्यग्नि॑ - हो॒त्रम् । जु॒होति॑ । आ॒हु॒ती॒ष्टका॑ इत्या॑हुति
 - इ॒ष्टकाः॑ । ए॒व । ताः । उपेति॑ । ध॒त्ते ।

TS 3.4.10.2

TS 3.4.10.2

Samhita Paata

यज॑मानोऽहो॒रा॒त्राणि॑ वा ए॒तस्ये॑ष्टका॒ य आ॑हि॒ता॒ग्निर्य॑थ॒ सा॒यं प्रा॑त॒र्जु॒होत्य॑हो॒रा॒त्राण्ये॒वा ऽऽ*स्वे॑ष्टकाः
 कृ॒त्वोप॑ ध॒त्ते द॑शं स॒मान॑त्रं जु॒होति॑ द॒शाक्ष॑रा वि॒राड् वि॒राज॑मे॒वाऽऽ*स्वे॑ष्टकां कृ॒त्वोप॑ ध॒त्तेऽथो॑ वि॒राज्ये॒व
 य॒ज्ञमा॑प्नोति॒ चित्य॑श्चित्योऽस्य॒ भव॑ति॒ तस्मा॑द्य॒त्र द॑शो॒षित्वा॑ प्र॒याति॑ तद्-य॑न्वा॒स्त्ववा॑स्त्वे॒व तद्य॑त्
 ततो॑ऽर्वा॒चीन॑ - []

Pada Paata

यजमानः । अ॒हो॒रा॒त्राणीत्य॑हः-रा॒त्राणि॑ । वै । ए॒तस्य॑ । इष्ट॑काः । यः । आ॒हि॒ता॒ग्नि॒रित्या॑हि॒त
 - अ॒ग्निः । यत् । सा॒यंप्रा॑तरिति॑ सा॒यं-प्रा॑तः । जु॒होति॑ । अ॒हो॒रा॒त्राणीत्य॑हः - रा॒त्राणि॑ । ए॒व ।
 आ॒स्वा । इष्ट॑काः । कृ॒त्वा । उ॒पेति॑ । ध॒त्ते । द॒श । स॒मा॒न॒त्र । जु॒होति॑ । द॒शाक्ष॑रेति॑ द॒श -
 अ॒क्षरा॑ । वि॒राडिति॑ वि - राट् । वि॒राज॑मिति॑ वि - राज॑म् । ए॒व । आ॒स्वा । इष्ट॑काम् । कृ॒त्वा
 । उ॒पेति॑ । ध॒त्ते । अथो॑ इति॑ । वि॒राजी॑ति॑ वि - राजि॑म् । ए॒व । य॒ज्ञम् । आ॒प्नोति॑ । चि॒त्यंश्चित्य॑
 इति॑ चि॒त्यः - चि॒त्यः । अ॒स्य । भ॒वति॑ । तस्मा॑त् । य॒त्र । द॒श । उ॒षित्वा॑ । प्र॒याती॑ति॑ प्र -
 या॑ति॑ । तत् । य॒ज्ञवा॒स्त्विति॑ य॒ज्ञ-वा॒स्तु । अ॒वा॒स्तु । ए॒व । तत् । यत् । ततः॑ । अ॒र्वाची॑नम् ।

TS 3.4.10.3**TS 3.4.10.3****Samhita Paata**

रु॒द्रः खलु॑ वै वा॑स्तोष्प॒तिर्यद॑हु॒त्वा वा॑स्तोष्प॒तीयं॑ प्र॒यायाद् रु॒द्र ए॑नं भू॒त्वाऽग्नि॑र॒नू॒त्थाय॑ ह॒न्याद्वा॑स्तोष्प॒तीयं॑
 जु॒होति॑ भा॒ग॒धेये॑नै॒वैन॑ः श॒मय॑ति॒ नाऽऽ*ति॑माच्छति॑ यज॑मानो॒ यद्यु॑क्ते जु॒हुया॑द्यथा॒ प्रया॑ते वा॒स्तावा॑हु॒तिं
 जु॒होति॑ ता॒दृगे॑व तद्य॒द्युक्ते॑ जु॒हुया॑द्यथा॒ क्षेम् आ॑हु॒तिं जु॒होति॑ ता॒दृगे॑व तद॑हु॒तम॑स्य वा॒स्तोष्प॒तीयः॑
 स्या॑ - []

Pada Paata

रु॒द्रः । खलु॑ । वै । वा॒स्तोष्प॒तिरिति॑ वा॒स्तोः-प॒तिः । यत् । अ॒हु॒त्वा । वा॒स्तोष्प॒तीयमिति॑

वास्तोः - प्रतीयम् । प्रयायादिति प्र - यायात् । रुद्रः । एनम् । भूत्वा । अग्निः । अनूत्थायेत्यनु
 - उत्थाय । हन्यात् । वास्तोष्प्रतीयमिति वास्तोः - प्रतीयम् । जुहोति । भागधेयेनेति भाग -
 धेयेन । एव । एनम् । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । यत् ।
 युक्ते । जुहुयात् । यथा । प्रयात् इति प्र - याते । वास्तौ । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुहोति ।
 तादृक् । एव । तत् । यत् । अयुक्ते । जुहुयात् । यथा । क्षेमै । आहुतिमित्या - हुतिम् ।
 जुहोति । तादृक् । एव । तत् । अहुतम् । अस्य । वास्तोष्प्रतीयमिति वास्तोः - प्रतीयम् ।
 स्यात् ।

TS 3.4.10.4

TS 3.4.10.4

Samhita Paata

दक्षिणो युक्तो भवति सव्योऽयुक्तोऽथ वास्तोष्प्रतीयं जुहोत्युभयमेवाऽ करपरिवर्गमेवैनं शमयति
 यदेकेया जुहुयाद्विहोमं कुर्यात् पुरोऽनुवाक्या मनुच्य याज्यया जुहोति सदेवत्वाय यद्भुत आदुद्ध्याद्
 रुद्रं गृहानुन्वारोहयेद्-यद्वक्षाणान्यसं प्रक्षाप्य प्रयायाद्यथा यज्ञ्वेशसं वाऽऽदहनं वा तादृगेव तदुयन्ते
 योनिर्ऋत्विय इत्यरण्योः सुमारोहय - []

Pada Paata

दक्षिणः । युक्तः । भवति । सव्यः । अयुक्तः । अथ । वास्तोष्प्रतीयमिति वास्तोः -प्रतीयम्
 । जुहोति । उभयम् । एव । अकः । अपरिवर्गमित्यपरि - वर्गम् । एव । एनम् । शमयति

। यत् । एक॑या । जुहु॑यात् । दुर्वि॑होममिति॑ दर्वि - होमम् । कुर्या॑त् । पुरो॑नुवा॒क्यामिति॑ पुरः -
 अनु॑वा॒क्याम् । अनु॑च्येत्यनु - उच्यं । या॒ज्यया॑ । जुहो॑ति । स॒देव॑त्वायेति॑ सदेव - त्वायं । यत्
 । हुते॑ । आ॒दु॒ह्यादित्या॑ - दु॒ह्यात् । रु॒द्रम् । गृ॒हान् । अ॒न्वारो॑हयेदित्यनु - आरो॑हयेत् । यत्
 । अव॑क्षाणा॒नीत्य॑व - क्षाणा॑नि । अस॑प्र॒क्षाप्येत्यसं॑ - प्र॒क्षाप्य॑ । प्र॒याया॑दिति॑ प्र - या॒यात् । यथा॑
 । य॒ज्ञ॒वेश॑समिति॑ यज्ञ - वेश॑सम् । वा । आ॒द॒ह॒न॒मित्या॑ - द॒ह॒न॒म् । वा । ता॒दृक् । ए॒व ।
 तत् । अ॒यम् । ते । योनिः॑ । ऋ॒त्वि॒यः । इति॑ । अ॒र॒ण्योः॑ । सु॒मारो॑हय॒तीति॑ सं - आरो॑हयति ।

TS 3.4.10.5

TS 3.4.10.5

Samhita Paata

-त्येष वा अ॒ग्नेर्यो॑निः स्व ए॒वैनं॑ योनौ॑ सु॒मारो॑हयत्यथो॒ खल्वा॑हु॒र्यद॑र॒ण्योः॑ सु॒मारू॑ढो नश्येदु॒दस्या॑ग्निः
 सी॒देत् पुन॑रा॒धेयः॑ स्या॒दिति॑ या ते अ॒ग्ने य॒ज्ञिया॑ त॒नूस्त॑येद्वा रो॒हेत्या॑त्मन् सु॒मारो॑हयते॒ यज॑मानो वा
 अ॒ग्नेर्यो॑निः स्वा॒यामे॒वैनं॑ यो॒न्याः॑ सु॒मारो॑हयते ॥

Pada Paata

ए॒षः । वै । अ॒ग्नेः । योनिः॑ । स्वे । ए॒व । ए॒नम् । योनौ॑ । सु॒मारो॑हय॒तीति॑ सं-आरो॑हयति
 । अथो॑ इति॑ । खलु॑ । आ॒हुः । यत् । अ॒र॒ण्योः॑ । सु॒मारू॑ढ इति॑ सं-आरू॑ढः । नश्ये॑त् ।
 उ॒दिति॑ । अ॒स्य॑ । अ॒ग्निः । सी॒देत् । पुन॑रा॒धेय॑ इति॑ पुनः - आ॒धेयः॑ । स्या॒त् । इति॑ । या
 । ते । अ॒ग्र॑ । य॒ज्ञिया॑ । त॒नूः । तया॑ । एति॑ । इ॒हि । एति॑ । रो॒ह॑ । इति॑ । आ॒त्मन् ।

सुमारोहयत् इति सं-आरोहयते । यजमानः । वै । अग्नेः । योनिः । स्वायाम् । एव । एनम् । योन्याम् । सुमारोहयत् इति सं - आरोहयते ॥

TS 3.4.11.1

TS 3.4.11.1

Samhita Paata

त्वमग्ने बृहद्वयो दधासि देव दाशुषे । कविर्गृहपतिर्युवा ॥ हव्यवाङ्गिरजरः पिता नो विभुर्विभावां
सुदृशीको अस्मे । सुगारुहपत्याः समिषो दिदीह्यस्मद्रियस्वसं मिमीहि श्रवांसि ॥ त्वं च सोम
नो वशो जीवातुं न मरामहे । प्रियस्तोत्रो वनस्पतिः ॥ ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां
महिषो मृगाणां । श्येनो गृद्धाणां स्वधितिर्वनानां सोमः - []

Pada Paata

त्वम् । अग्ने । बृहत् । वयः । दधासि । देव । दाशुषे ॥ कविः । गृहपतिरिति गृह - पतिः
। युवा ॥ हव्यवाङिति हव्य - वाट् । अग्निः । अजरः । पिता । नः । विभुरिति वि - भुः
। विभावेति वि - भावां । सुदृशीक इति सु - दृशीकः । अस्मे इति ॥ सुगारुहपत्या इति सु
- गारुहपत्याः । समिति । इषः । दिदीहि । स्मद्रियगित्यस्म - द्रियक् । समिति । मिमीहि
। श्रवांसि ॥ त्वम् । च । सोम । नः । वशः । जीवातुम् । न । मरामहे ॥ प्रियस्तोत्र
इति प्रिय - स्तोत्रः । वनस्पतिः ॥ ब्रह्मा । देवानाम् । पदवीरिति पद - वीः । कवीनाम् ।
ऋषिः । विप्राणाम् । महिषः । मृगाणाम् ॥ श्येनः । गृद्धाणाम् । स्वधितिरिति स्व - धितिः

। वनानाम् । सोमः ।

TS 3.4.11.2

TS 3.4.11.2

Samhita Paata

पुवित्रमत्येति रेभन् ॥ आ विश्वदेवः सत्पतिः सूक्तैरद्या वृणीमहे । सत्यसंवः सवितारं ॥
आसत्येन रजसा वर्तमानो निवेशयन्मृतं मर्त्यञ्च । हिरण्ययेन सविता रथेनाऽऽ* देवोयाति भुवना
विपश्यन् ॥ यथा नो अदितिः करत् पश्चे नृभ्यो यथा गवै । यथा तोकाय रुद्रियं ॥ मा नस्तोके
तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा- []

Pada Paata

पुवित्रम् । अतीतिं । एति । रेभन् ॥ एति । विश्वदेवमिति विश्व - देवम् । सत्पतिमिति सत् -
पतिम् । सूक्तैरिति सु-उक्तैः । अद्य । वृणीमहे ॥ सत्यसंवमिति सत्य-संवम् । सवितारम् ॥
एति । सत्येन । रजसा । वर्तमानः । निवेशयन्निति नि-वेशयन् । अमृतम् । मर्त्यम् । च
॥ हिरण्ययेन । सविता । रथेन । एति । देवः । याति । भुवना । विपश्यन्निति वि-पश्यन्
॥ यथा । नः । अदितिः । करत् । पश्चे । नृभ्य इति नृ - भ्यः । यथा । गवै ॥ यथा
। तोकाय । रुद्रियम् ॥ मा । नः । तोके । तनये । मा । नः । आयुषि । मा । नः ।
गोषु । मा ।

TS 3.4.11.3

TS 3.4.11.3

Samhita Paata

नो अश्वेषु रीरिषः । वीरान् मानो रुद्र भामितो वधीरु हविष्मन्तो नमसा विधेम ते ॥ उदप्रुतो न वयो
रक्षमाणा वावदतो अभ्रियस्येव घोषाः । गिरिभ्रजो नोर्मयो मदन्तो बृहस्पतिर्मभ्यर्का अनावन् ॥
हःसैरिव सखिभिर्वावदद्विरश्मन्- मयानि नहना व्यस्यन् । बृहस्पतिरभिकर्निक्रदद्वा उत प्रास्तौदुच्चं
विद्वान् अगायत् ॥ एन्द्रं सानसि रयि - []

Pada Paata

नः । अश्वेषु । रीरिषः ॥ वीरान् । मा । नः । रुद्र । भामितः । वधीः । हविष्मन्तः
। नमसा । विधेम । ते ॥ उदप्रुत इत्युद - प्रुतः । न । वयः । रक्षमाणाः । वावदतः
। अभ्रियस्य । इव । घोषाः ॥ गिरिभ्रज इति गिरि - भ्रजः । न । उर्मयः । मदन्तः ।
बृहस्पतिम् । अभीति । अर्काः । अनावन् ॥ हःसैः । इव । सखिभिरिति सखि - भिः ।
वावदद्विरिति वावदत्- भिः । अश्मन्मयानीत्यश्मन् - मयानि । नहना । व्यस्यन्निति वि-अस्यन्
॥ बृहस्पतिः । अभिकर्निक्रदित्यभि - कर्निक्रदत् । गाः । उत । प्रेति । अस्तौत् । उदिति
। च । विद्वान् । अगायत् ॥ एति । इन्द्र । सानसिम् । रयिम् ।

TS 3.4.11.4**TS 3.4.11.4****Samhita Paata**

स॒जित्वा॑नः॒ सदा॑सहं॑ । वर॒षि॑ष्ठमू॒तये॑ भर ॥ प्र संसा॑हिषे पुरु॒हूत॑ शत्रून् ज्येष्ठ॑स्ते शु॒ष्मं इ॒ह रा॒तिर॑स्तु
 । इन्द्रा॑ऽऽ* भ॒र दक्षि॑णेना॒ वसू॑नि॒ पतिः॑ सिन्धू॑नामसि रेवती॑नां ॥ त्वं॑ सु॒तस्य॑ पी॒तये॑ स॒द्यो वृ॒द्धो
 अ॒जाय॑थाः । इन्द्र॑ ज्यैष्ठ्या॑य सु॒क्रतो॑ ॥ भुव॑स्त्वमिन्द्र॑ ब्रह्म॑णा म॒हान् भुवो॑ विश्वेषु॑ सव॑नेषु य॒ज्ञियः॑
 । भुवो॑ नृ॒श्च्यौ॒त्नो विश्व॑स्मिन् भ॒रे ज्येष्ठ॑श्च मन्त्रो॑ - []

Pada Paata

स॒जित्वा॑न॒मिति॑ स - जित्वा॑नम् । स॒दा॑सह॒मिति॑ सदा - सह॑म् ॥ वर॒षि॑ष्ठम् । ऊ॒तये॑ । भ॒र
 ॥ प्रेति॑ । संसा॑हिषे । पुरु॒हूतेति॑ पुरु॒हूत॑ । शत्रून् । ज्येष्ठः । ते । शु॒ष्मः । इ॒ह ।
 रा॒तिः । अ॒स्तु ॥ इन्द्र॑ । एति॑ । भ॒र । दक्षि॑णेन । वसू॑नि । पतिः । सिन्धू॑नाम् ।
 अ॒सि । रेवती॑नाम् ॥ त्वम् । सु॒तस्य॑ । पी॒तये॑ । स॒द्यः । वृ॒द्धः । अ॒जाय॑थाः । इन्द्र॑ ।
 ज्यैष्ठ्या॑य । सु॒क्रतो॑ इति॑ सु॒क्रतो॑ ॥ भुवः॑ । त्वम् । इन्द्र॑ । ब्रह्म॑णा । म॒हान् । भुवः॑ । विश्वेषु॑
 । सव॑नेषु । य॒ज्ञियः॑ ॥ भुवः॑ । नृन् । च्यौ॒त्नः । विश्व॑स्मिन् । भ॒रे । ज्येष्ठः । च । मन्त्रः ।

TS 3.4.11.5**TS 3.4.11.5****Samhita Paata**

विश्वचरूषणे ॥ मित्रस्य चरूषणीधृतः श्रवो देवस्य सानसिं । सत्यं चित्र श्रवस्तमं ॥ मित्रो जनान् यातयति प्रजानन् मित्रो दाधार पृथिवीमुत द्यां । मित्रः कृष्टीरनिमिषाऽभि चष्टे सत्याय हव्यं घृतवद्विधेम ॥ प्रसमित्र मर्तो अस्तु प्रयस्वान् यस्त आदित्य शिक्षति व्रतेन । न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनमश्नो अश्रोत्यन्तितो न दूरात् ॥ य- []

Pada Paata

विश्वचरूषण इति विश्व - चरूषणे ॥ मित्रस्य । चरूषणीधृत इति चरूषणी - धृतः । श्रवः । देवस्य । सानसिम् ॥ सत्यम् । चित्रश्रवस्तममिति चित्रश्रवः - तमम् ॥ मित्रः । जनान् । यातयति । प्रजानन्निति प्र - जानन् । मित्रः । दाधार । पृथिवीम् । उत । द्याम् ॥ मित्रः । कृष्टीः । अनिमिषेत्यनि - मिषा । अभीति । चष्टे । सत्याय । हव्यम् । घृतवदिति घृत-वत् । विधेम ॥ प्रेति । सः । मित्र । मर्तः । अस्तु । प्रयस्वान् । यः । ते । आदित्य । शिक्षति । व्रतेन ॥ न । हन्यते । न । जीयते । त्वोतः । न । एनम् । अश्नः । अश्रोति । अन्तितः । न । दूरात् ॥ यत् ।

TS 3.4.11.6**TS 3.4.11.6****Samhita Paata**

क्षिद्धि॑ ते॒ विशो॑ यथा॒ प्रदे॑व वरुण॒ व्रतं॑ । मि॒नी॒मसि॑ द्यवि॒द्यवि॑ ॥ यत् किञ्चेदं॑ वरुण॒ दैव्ये॑ जने॒ऽभिद्रो॑हं
मनु॒ष्या॑श्चरा॒मसि॑ । अचि॑त्ती॒यत् तव॑ धर्मा॑ युयो॒पिम॑मा न॒स्तस्मा॑ दे॒नसो॑ दे॒व री॑रिषः ॥ कि॒त॒वासो॑
यद्रि॑ रि॒पुर्न॑ दी॒वि यद्वा॑ घा स॒त्य मु॒तय॑न्न वि॒द्म । सर्वा॑ ता वि॒ष्य शि॒थिरे॑ () वं दे॒वाथा॑ ते स्याम
वरुण॑ प्रि॒यासः॑ ॥

Pada Paata

चि॒त् । हि॒ । ते॒ । वि॒शः॑ । य॒था॒ । प्रे॒ति॑ । दे॒व । व॒रु॒ण॒ । व्र॒तम् ॥ मि॒नी॒मसि॑ । द्यवि॒द्य॒वी॒ति॒
द्यवि॑ - द्यवि॒ ॥ यत् । किम् । च॒ । इ॒दम् । व॒रु॒ण॒ । दै॒व्ये॑ । जने॑ । अ॒भि॒द्रो॒ह॒मि॒त्या॒भि॒ -
द्रो॒हम् । मनु॒ष्याः॑ । चरा॑मसि ॥ अचि॑त्ती । यत् । तव॑ । धर्मा॑ । युयो॒पि॒म॒ । मा॒ । नः॑ ।
तस्मा॑त् । ए॒न॒सः॑ । दे॒व । री॒रि॒षः॑ ॥ कि॒त॒वासः॑ । यत् । रि॒रि॒पुः॑ । न॒ । दी॒वि॒ । यत् ।
वा॒ । घ॒ । स॒त्यम् । उ॒त॒ । यत् । न॒ । वि॒द्म ॥ सर्वा॑ । ता॒ । वी॒ति॑ । स्य॒ । शि॒थि॒रा॑ ()
। इ॒व॒ । दे॒व । अथ॑ । ते॒ । स्या॒म॒ । व॒रु॒ण॒ । प्रि॒यासः॑ ॥